

ПОСИЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ МІГРАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ
ТА СПІВПРАЦІ З ПИТАНЬ РЕАДМІСІЇ У СХІДНІЙ ЄВРОПІ (MIGRECO)

МІЖНАРОДНА ТЕРМІНОЛОГІЯ У СФЕРІ МІГРАЦІЇ

Українсько-англійський тлумачний словник

Проект фінансується
ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ

International Organization for Migration (IOM)

Проект виконується
МІЖНАРОДНОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ
З МІГРАЦІЇ

Співфінансується
Державним
департаментом
США

Співфінансується
Міністерством
закордонних справ
Данії

Служба імміграції та
натуралізації Міністерства
безпеки та юстиції Королівства
Нідерландів є партнером

IOM Development Fund
DEVELOPING CAPACITIES IN MIGRATION MANAGEMENT

Співфінансується
Фондом розвитку
Міжнародної
організації з міграції

Державна
міграційна служба
України

Київський
національний
університет імені
Тараса Шевченка

Державна
прикордонна
служба України

Київ – 2015
«Бланк-Прес»

УДК 314.15(038)=161.2=111
ББК 60.7я2
М58

Це видання було підготовлено за фінансової підтримки Європейського Союзу. Зміст публікації є предметом відповідальності її авторів і не може бути розцінений як такий, що представляє погляди Європейського Союзу, Державного департаменту США, Міністерства закордонних справ Данії, Служби імміграції та натуралізації Міністерства безпеки та юстиції Королівства Нідерландів.

Це видання укладено на основі довідника, розробленого Відділом міжнародного міграційного права штаб-квартири Міжнародної організації з міграції (2011, Glossary on Migration. International Organization for Migration. ISSN 1813-2278) з подальшими правками і доповненнями.

Усі права захищено. Жодна частина цієї публікації не може бути відтворена без письмового дозволу Європейського Союзу та Міжнародної організації з міграції.

Міжнародна термінологія у сфері міграції: українсько-англійський тлумачний словник /– К.: БЛАНК-ПРЕС, 2015. – 100 с. Рецензенти: *Ірина Голубовська*, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри загального мовознавства та класичної філології Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка; *Олександр Леута*, доктор філологічних наук, професор кафедри української мови Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

У словнику представлені тлумачення основних термінів і понять, найбільш часто вживаних на міжнародному рівні в роботі міграційних органів, а також у суміжних сферах міжособистісного спілкування громадян різних країн та регіонів. Словник охоплює основні області міграційних процесів: класифікацію, питання громадянства та возз'єднання сім'ї, питання притулку та процедур повернення, безпеки документів (у тому числі питання біометрії та захист персональних даних), права мігрантів, управління кордонами, візи та консульські питання, інструменти та організацію в галузі міжнародного співробітництва з міграції. Приведено лаконічне, але досить повне смислове значення кожного терміна з позначенням тотожного англомовного виразу. Надано посилання на документальні джерела, що вживаються в міжнародній практиці зі специфікою їх використання відповідно до української правової бази та розуміння міграційної політики. Словник розрахований для використання працівниками органів державної влади, юристами, членами громадських організацій у сфері соціальної допомоги, іншими фахівцями, які виявляють інтерес до питань міграції, викладачами, науковцями, студентами.

Представництво Міжнародної організації з міграції в Україні висловлює подяку учасникам робочого колективу за їх вагомий внесок, зокрема: консультантам МОМ Яну Барановські і Мирославі Мосіюк, професору, доктору економічних наук Ірині Кузьмівні Дрозд, працівникам Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, а саме: кандидату юридичних наук, доценту Андрію Федоровичу Моті, кандидату педагогічних наук, доценту Олексію Леонідовичу Войцехівському, кандидату педагогічних наук, доценту Юрію Олексійовичу Сичевському та Михайлу Олексійовичу Королю, а також представникам Державної міграційної служби України, Державної прикордонної служби України, Інституту післядипломної освіти Київського національного університету імені Тараса Шевченка, та Представництва Управління Верховного комісара ООН у справах біженців в Україні.

Представництво Європейського Союзу в Україні
вул. Володимирська, 101, Київ, 01003
тел.: +38 044 390 80 10
e-mail: delegation-ukraine@eeas.europa.eu
<http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine>

Представництво МОМ в Україні
вул. Михайлівська, 8, Київ, 01001
тел. +38 044 568 50 15, факс +38 044 568 50 16
e-mail: iomkiev@iom.int
<http://www.iom.org.ua>

ЗМІСТ

Передмова	4
Список скорочень:	6
Тематичні підрозділи.	7
1. Класифікація міграційних процесів.	7
2. Громадянство	24
3. Повернення	27
4. Притулок	41
5. Сім'я	52
6. Права мігрантів	56
7. Безпека документів	67
8. Трудова міграція	75
9. Установи з питань міграції	79
10. Кордон	82
АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК (укр.)	91
АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК (англ.)	96

ПЕРЕДМОВА

Єдиний підхід до використання термінів або принаймні розуміння особливостей, пов'язаних з використанням специфічних термінів у сусідніх країнах та регіонах, дає можливість значно зміцнити взаєморозуміння, покращити обмін інформацією, сумісність статистики, а також налагодити співробітництво з конкретних питань серед міграційних органів як всередині країни, так і на міжнародному рівні.

У зв'язку з постійно змінюваним характером міграційних процесів тлумачний словник сам по собі не є вичерпним. Його укладачі включили у словник у першу чергу ті терміни та визначення, які можуть мати пряме відношення до діяльності фахівців Державної міграційної служби України.

Де це можливо, укладачі використовували посилання на відповідні конвенції, угоди та інші джерела міжнародного права, права Європейського Союзу та українського законодавства. В інших випадках Довідник МОМ у сфері міграції (друге видання) був використаний в якості основного джерела інформації як для термінів, так і для їх визначень.

Деякі терміни можуть мати дещо інше значення, в залежності від того, чи використовуються вони в українському, європейському чи глобальному контексті. У таких випадках або надаються окремі визначення терміна у відповідних контекстах, або додатково у відмітках дається пояснення. Представлення окремих додаткових або альтернативних визначень дозволяє краще зрозуміти відповідні явища міграції, пов'язані з використанням терміну. Метою цього також є узгодження особливостей визначень, які використовуються у законодавстві України, з міжнародними правовими нормами з особливою увагою на порівнянні з та еквівалентах у законодавстві Європейського Союзу.

У сфері міграції багато таких термінів, які не мають універсально прийнятих визначень. Іноді кілька термінів (часто на взаємозамінній основі) використовується для опису одного й того ж явища.

Деякі ж терміни можуть мати кілька значень або навіть правових визначень в залежності від напрямку та контексту їх використання (наприклад, «сім'я»).

В окремих випадках було доречним певною мірою змінити деякі визначення з Довідника МОМ у сфері міграції та інших джерел, щоб забезпечити краще розуміння в українському контексті та відобразити українську правову базу та розуміння міграційної політики.

Терміни у словнику упорядковано за тематичними підрозділами, в українському алфавітному порядку в кожному підрозділі, з наданням визначення українською мовою та його англійського еквіваленту для кожного українського терміну. Проте слід зазначити, що деякі

загальновикористовувані англійські терміни не мають точної однозначної лінгвістичної відповідності в українській мові або офіційно прийнятого еквіваленту, принаймні такого, що найбільше вживається в Україні. У цих випадках надані українські терміни є лише перекладами на українську мову, обраними укладачами з кількох альтернативних варіантів формулювання (синонімів). А в майбутньому можуть бути офіційно прийняті й інші варіанти, які стануть загальноживаними.

Для полегшення пошуку в кінці словника додано алфавітні покажчики термінів українською та англійською мовами з номерами сторінок, де розміщені їх визначення.

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ:

PRADO – Публічний онлайн-реєстр ідентифікаційних та проїзних документів

ЕК – Європейська Комісія

ЕС – Європейський Союз

ІКАО – Міжнародна організація цивільної авіації

КМУ – Кабінет Міністрів України

МОМ – Міжнародна організація з міграції

МОП – Міжнародна організація праці

НУО – неурядова організація

ОБСЄ – Організація з безпеки і співробітництва в Європі

ОЕСР – Організація економічного співробітництва та розвитку

ООН – Організація Об'єднаних Націй

США – Сполучені Штати Америки

УВКБ ООН – Управління Верховного комісара ООН у справах біженців

ЮНЕСКО – Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури

ТЕМАТИЧНІ ПІДРОЗДІЛИ

1. КЛАСИФІКАЦІЯ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Масовий наплив Раптове прибуття іноземців до країни, у великій їх кількості.
Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Mass influx

У контексті ЄС:

Прибуття до держав-членів ЄС великої кількості переселенців із певної країни або географічного регіону, не залежно від того, чи їх прибуття було спонтанним або в рамках допомоги, наприклад, через програму евакуації.

Директива ЄС 2001/55/ЄС

Примітка:

В Україні цим терміном позначають прибуття в країну осіб, які потребують тимчасового захисту згідно Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту».

Див. також **Переселення (біженців)**

Віза Погодження компетентних органів Держави в паспорті або іншому документі, що посвідчує особу іноземця¹, який має намір в'їхати на, виїхати з або, здійснити транзит через територію Держави, яке свідчить про те, що орган влади, у момент видачі має переконання, що власник документу підпадає під категорію іноземців, які можуть в'їхати в, виїхати з або здійснити транзит через територію Держави в рамках її законодавства².

Visa

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Визначення в Україні:

Дозвіл, наданий уповноваженим органом України в установленій законодавством формі, необхідний для в'їзду або для транзитного проїзду через територію України протягом відповідного строку.

Закон «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства»; «Закон «Про прикордонний контроль»

- 1 Деякі країни видають візи у інших формах, ніж такі, що мають помітки в документах, що посвідчують особу. Наприклад, видача візи через сповіщення електронною поштою (Об'єднані Арабські Емірати).
- 2 Віза може видаватись у формі візової етикетки (*visa sticker, visa label*) та візового штамп (*visa stamp*). Міжнародні практики мають тенденцію до видачі машинозчитуваних віз, що мають елементи захисту відповідно до стандартів ІКАО.

У контексті ЄС:

Дозвіл або рішення країни-члена щодо транзиту або в'їзду з наміром перебування в державі-члені або кількох державах-членах. Вид візи повинен бути визначений згідно наступних класифікацій:

- 1) **довгострокова віза (*long-stay visa*)** – дозвіл або рішення, видане державою-членом згідно її національного законодавства або законодавства ЄС щодо в'їзду на територію держави-члена, з метою перебування в ній більше трьох місяців;
- 2) **короткострокова віза (*short-stay visa*)** – дозвіл або рішення, видане державою-членом згідно її національного законодавства або законодавства ЄС щодо в'їзду на територію держави-члена, з метою перебування в ній не більше трьох місяців в будь-який шестимісячний період, починаючи з дати першого в'їзду на територію держави-члена;
- 3) **транзитна віза аеропорту (*airport transit visa*)** – будь-яка віза, дійсна для транзиту через міжнародні транзитні зони одного або кількох аеропортів держави-члена.

Регламент ЄС № 604/2013, що встановлює критерії та механізми визначення держави-члена, відповідального за розгляд клопотання про міжнародний захист, поданих в одній із держав-членів громадянином третьої країни або особою без громадянства

Внутрішня міграція

Переміщення людей з одного регіону країни в інший з метою або з результатом залишення у новому місці проживання.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Internal migration

Впорядкована міграція

Рух особи з її звичайного місця проживання на нове місце проживання з дотриманням законів та правил щодо виїзду з країни походження та транзиту через або в'їзд на територію країни призначення або приймаючої країни.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Orderly migration

Синоніми: **Законна міграція (*Regular migration*)**

Див. також **Приймаюча країна**

Глобалізація

Економічні та неекономічні процеси, що виходять за територіальні межі держав. Вона характеризується зростаючим взаємозв'язком та взаємозалежністю, які переважно обумовлені розширенням економічного, культурного і політичного співробітництва. У широкому сенсі глобалізація передбачає всі форми суспільних змін, що носять транснаціональний характер. Включає такі поняття, як інтеграція, багатосторонність, відкритість, універсальність, географічна компактність.

Генеральна Асамблея ООН, матеріали 67 сесії

Globalization

Громадянин
третьої держави
(країни)

*Third-country
national*

В контексті міжнародних угод:

Особа, яка має громадянство держави, що не є учасницею міжнародної угоди, і не має громадянства держав сторін угоди.

*Як приклад, Угода між Кабінетом Міністрів
України і Урядом Російської Федерації
про реадмісію*

У контексті ЄС:

Будь-яка особа, яка не є громадянином Європейського Союзу (тобто не має громадянства країни-члена).

Визначення в Україні:

Третя країна – країна, яка не є країною походження іноземця або особи без громадянства.

*Закон «Про правовий статус іноземців та осіб
без громадянства»; «Закон «Про прикордонний
контроль»*

Примітка:

У правових актах, що регламентують свободу пересування в Шенгенській зоні поняття **громадянина третьої країни** не включає громадян Норвегії, Ісландії, Ліхтенштейну та Швейцарії.

Демографія

Demography

Наука про народонаселення, що досліджує його чисельність, щільність, географічний розподіл, склад та демографічну статистику.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Діаспора

Diaspora

Фізичні особи та члени або мережі, об'єднання та громади, які залишили свою країну походження, але зберігають зв'язок зі своєю батьківщиною. Ця концепція охоплює більше усталені поняття експатріантів, трудівників-мігрантів, що перебувають за кордоном тимчасово, іноземців з громадянством країни перебування, з подвійним громадянством та мігрантів другого та третього покоління.

Примітка:

Це загальний термін без юридичного визначення, який також стосується громадян країни, які відчують тісний зв'язок з країною їх походженням.

В Україні в контексті української діаспори також використовується термін **закордонне українство** – українці, які проживають за межами України (Указ Президента «Про Національну програму «Закордонне українство» на період до 2005 року»).

Див. також **Закордонний українець**.

Довгостроковий мігрант

Long-term migrant

Особа, яка переїжджає в країну іншу, ніж свого звичайного проживання щонайменше на один рік таким чином, що країна призначення, по суті, стає її новою країною звичайного проживання. З точки зору країни походження ця людина буде **довгостроковим емігрантом**, а з точки зору країни прибуття – **довгостроковим іммігрантом**.

Рекомендації ООН з питань статистики міжнародної міграції, Довідник із статистичної термінології ОЕСР

Примітка:

Термін використовується в міграційній статистиці. Не слід плутати з поняттям **постійного** або **довгострокового резидента** (іноземець, який отримав дозвіл на постійне проживання).

У контексті ЄС обидва поняття регулюються різними нормативно-правовими актами:

- 1) **довгостроковий мігрант** – Регламентом ЄС № 862/2007 з міграційної статистики, тоді як;
- 2) **довгостроковий резидент** – Директивою 2003/109/ЄС щодо статусу громадян третіх країн, які є довгостроковими резидентами.

Емігрант

Emigrant

У контексті ЄС:

Особа в умовах еміграції.

Регламент ЄС № 862/2007 з міграційної статистики

Див. також **Еміграція**

Еміграція

Emigration

Виїзд з однієї держави з метою оселення в іншій.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

У контексті ЄС:

Дія, якою особа, яка попередньо була резидентом держави-члена, припиняє проживати на території держави-члена на період, що становить щонайменше дванадцять місяців або має намір щодо такої його тривалості.

Регламент ЄС № 862/2007 з міграційної статистики

Примітка:

1. В українському законодавстві окремого визначення терміну немає.
2. В деяких публікаціях, що видавались раніше, еміграція визначається як виїзд з однієї держави в іншу виключно на постійне місце проживання. Проте, в сучасних умовах підвищеної мобільності людей і правових відмінностей між країнами щодо умов тимчасового та постійного проживання, таке трактування є застарілим.

Див. також **Емігрант**

<p>Зворотна міграція</p> <p><i>Return migration</i></p>	<p>Переміщення особи, що повертається в свою країну походження або місце постійного проживання, зазвичай після хоча б річного перебування в іншій країні. Таке повернення може бути або не бути добровільним. Зворотна міграція також включає добровільну репатріацію</p> <p><i>Довідник MOM з термінології у сфері міграції</i></p>
<p>Див. також Репатріація</p>	
<p>Зміна статусу</p> <p><i>Change of status</i> <i>Switching of status</i> <i>Adjustment of status</i></p>	<p>Процедура, що дозволяє іноземцю, який законно перебуває в країні, звернутися щодо отримання іншого імміграційного статусу. Наприклад, законодавство може містити положення, що дозволяють негромадянину, що має студентську візу, по закінченні навчання звернутися щодо зміни статусу і заміни студентської візи на робочу.</p> <p><i>Довідник MOM з термінології у сфері міграції</i></p>
<p>Див. також Негромадянин</p>	
<p>Змішані потоки</p> <p>Змішана міграція</p> <p><i>Mixed flows</i> <i>Mixed migration</i></p>	<p>Змішані рухи населення, що включають біженців, шукачів притулку, трудових мігрантів та інших мігрантів</p> <p><i>Довідник MOM з термінології у сфері міграції</i></p>
<p>Іммігрант</p> <p><i>Immigrant</i></p>	<p>Особа в умовах імміграції.</p> <p><i>Довідник MOM з термінології у сфері міграції;</i> <i>Регламент ЄС № 862/2007 з міграційної статистики</i></p>
<p>Визначення в Україні: Іноземець чи особа без громадянства, який отримав дозвіл на імміграцію і прибув в Україну на постійне проживання, або, перебуваючи в Україні на законних підставах, отримав дозвіл на імміграцію і залишився в Україні на постійне проживання.</p> <p><i>Закон «Про імміграцію»</i></p>	
<p>Див. також Імміграція</p>	
<p>Імміграція</p> <p><i>Immigration</i></p>	<p>Процес, відповідно до якого іноземці приїжджають в країну, з метою подальшого в ній поселення та проживання.</p> <p><i>Довідник MOM з термінології у сфері міграції</i></p>

Визначення в Україні:

Прибуття в Україну чи залишення в Україні у встановленому законом порядку іноземців та осіб без громадянства на постійне проживання.

Закон «Про імміграцію»

У контексті ЄС:

Дія, якою особа встановлює своє місце проживання на території держави-члена на період, що становить або з наміром щодо його тривалості щонайменше дванадцять місяців, маючи попереднє місце проживання в іншій державі-члені або третій країні.

Регламент ЄС № 862/2007 з міграційної статистики

Примітка:

В деяких публікаціях, що видавались раніше, імміграція визначається як в'їзд в країну виключно на постійне місце проживання. Проте, в сучасних умовах підвищеної мобільності людей і правових відмінностей між країнами щодо умов тимчасового та постійного проживання, таке трактування є застарілим. Таким чином, термін вживається у більш широкому значенні, хоча не існує чіткого або загальноприйнятого визначення імміграції.

Див. також **Іммігрант**

Іноземець

Foreign citizen

Визначення в Україні:

Іноземець – особа, яка не перебуває у громадянстві України і є громадянином (підданим) іншої держави або держав.

Закон «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства»

Примітка:

1. Звернути увагу на те, що хоч слова alien і foreigner можуть перекладатись на українську мову як іноземець, проте вони не є його еквівалентами:

- 1) В англійських країнах alien є юридичним терміном (включає громадян іноземних держав та осіб без громадянства) і вживається у сферах питань громадянства країни;
- 2) Термін foreigner не має загальноприйнятого нормативного визначення і, залежно від контексту, може включати осіб без громадянства або не включати.

2. Але на багато європейських мов обидва слова (foreigner та alien) перекладаються одним словом, яке одночасно використовується в державі як правовий термін для визначення особи, яка не є громадянином даної держави (тобто як еквівалент терміну alien).

Див. також **Негромадянин**

Інтеграція

Integration

Процес, при якому іноземних громадян приймають в суспільство в індивідуальному порядку і як групу. Конкретні вимоги до прийняття суспільством приймаючої країни можуть суттєво змінюватися в залежності від країни; відповідальність за інтеграцію лежить не лише на одній конкретній групі, а швидше на декількох сторонах: самих іммігрантів, уряді, організаціях і населенні приймаючої країни.

Інтеграція не обов'язково передбачає постійне поселення. Тим не менше, вона передбачає взяття до уваги прав та обов'язків мігрантів та приймаючих суспільств, доступу до різноманітних послуг та ринку праці, визначення та поваги до цінностей, які пов'язують мігрантів та приймаюче суспільство спільною метою.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Див. також **Іммігрант, Приймаюча країна**

Квота імміграції

Immigration quota

Кількісне обмеження. У контексті міграції в багатьох країнах встановлюються квоти або граничні показники кількості мігрантів, яким щорічно дозволяється в'їжджати в країну.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Визначення в Україні:

Гранична кількість іноземців та осіб без громадянства, яким передбачено надати дозвіл на імміграцію протягом календарного року.

Закон «Про імміграцію»

Див. також **Імміграція**

Короткостроковий мігрант

Short-term migrant

Особа, яка переїжджає в країну іншу, ніж свого звичайного проживання щонайменше на три місяці (але не більше, ніж на один рік), за винятком випадків, коли міграція в цю країну відбувається з метою відпочинку, відпустки, відвідування друзів або родичів, службової потреби або лікування.

Для цілей статистики з міжнародної міграції вважається, що країна звичайного проживання короткострокових мігрантів є країною призначення протягом періоду часу, який вони в ній проводять.

Рекомендації ООН з питань статистики міжнародної міграції, Довідник із статистичної термінології ОЕСР, Регламент ЄС № 862/2007 з міграційної статистики

Примітка:

Термін використовується в міграційній статистиці. Не завжди співпадає з поняттям власника дозволу на тимчасове проживання, оскільки такий дозвіл може бути видано на період проживання більше одного року. Більше того, статус короткострокового мігранта може бути оснований на довгостроковій візі.

Див. також **Країна призначення**

Країна постійного (звичайного) проживання

Country of habitual Usual residence

Країна, в якій особа проживає, тобто, країна, в якій вона має місце для проживання, де зазвичай проводить час щоденного відпочинку. Тимчасова поїздка за кордон, щоб відпочити, провести відпустку, відвідати друзів і родичів, з ділових причин, з метою лікування або релігійного паломництва не змінює країни постійного проживання даної особи.

Рекомендації ООН з питань статистики міжнародної міграції, Регламент ЄС № 862/2007 з міграційної статистики

Легалізація (мігрантів з нерегульованим статусом)

Legalization (of irregular migrants)

Див. **Регуляризація**

Маятникова міграція

Commuting

В деяких країнах даним терміном визначають регулярні (зазвичай – щоденні) поїздки населення з одного населеного пункту (місця проживання) в інший – на роботу або навчання і назад. Це є результатом невідповідності розміщення виробництва та розселення людей. Особливо розвинена в приміських зонах великих міст, міських агломераціях, мегаполісах. Однак, це поняття характеризує мобільність населення, а не міграцію.

Мігрант

Migrant

Не існує чіткого або загальноприйнятого визначення терміну. Термін вживається не тільки в аспекті виїзду в іншу країну на постійне місце проживання, а також у більш широкому значенні термінів **іммігрант** або **емігрант** та відноситься до особи, яка виїжджає з однієї країни і прибуває для проживання в іншу.

Рішення щодо міграції приймається самостійно особою відповідно його/її особистих мотивів та без втручання зовнішніх примусових факторів.

Застосовується до окремих осіб, або членів сімей, що переїжджають до країни або регіону з метою покращення їх матеріальних або соціальних умов проживання та поліпшення перспектив для себе та членів сім'ї.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Примітка:

Рекомендація Організації Об'єднаних Націй зі статистики міжнародної міграції визначає мігранта як особу, яка проживала в іноземній країні протягом більш ніж одного року, не залежно від причин, з власної волі або примусово, законних чи незаконних засобів міграції. При такому визначенні, ті, хто приїжджає на більш короткі періоди, себто туристи або бізнесмени, вважатися мігрантами не будуть. Проте, загальний термін включає певні види короткострокових мігрантів, таких як сезонні сільськогосподарські робітники, які приїжджають до країни на короткі проміжки часу для обробки та збору врожаю сільськогосподарської продукції.

Див. також **Іммігрант, Емігрант**

Мігрант з неврегульованим статусом

Irregular migrant

Особа, яка внаслідок незаконного в'їзду або закінчення встановлених строків перебування не має законного статусу в транзитній або приймаючій країні. Також поняття включає тих осіб, які законно прибули в транзитну країну або країну призначення, але лишилися на триваліший час, ніж дозволено або, як наслідок, були незаконно працевлаштовані.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Примітка:

1. Також використовуються інші терміни (близькі за значенням):

- **Illegal migrant** (*незаконний мігрант, нелегальний мігрант*);
- **Undocumented migrant** (*недокументований мігрант*);
- **Clandestine migrant**;
- **Migrant in irregular situation**;
- **Unauthorised migrant** (*мігрант, який перебуває з порушенням законодавства*).

2. Термін **irregular** (*з неврегульованим статусом*) є більш сприятливим для використання, ніж **illegal** (*незаконний*), оскільки останній несе в собі кримінальний відтінок і розглядається як такий, що принижує гідність мігранта.

Див. також **Приймаюча країна**

Міграційна амністія

Migration amnesty

Див. **Регуляризація**

**Міграційний
профіль**

Migration profile

У контексті ЄС:

Інструмент збору та аналізу всієї необхідної інформації для формування політики у сфері міграції та розвитку і моніторингу впливу її реалізації.

*Комюніке Європейської комісії COM(2007) 247
щодо застосування глобального підходу до
міграції у східних та південно-східних регіонах,
що межують з Європейським Союзом*

Примітка:

Такі звіти містять дані і аналіз щодо поточних міграційних систем, тенденцій на ринку праці, грошових переказів, інформації про діаспор та інших даних, пов'язаних з розвитком.

Наявна кількість

*Примітка:
В деяких джерелах
вказується
як «база,
контингент»)*

Stock

У міграційній статистиці:

Кількість осіб певної категорії, які проживають в певній країні або регіоні на визначену дату, наприклад, 1 січня чи 31 грудня. В залежності від категорії осіб може бути: **наявна кількість населення** (*population stock*), **наявна кількість мігрантів** (*migrant stock*) і т.д.

*Рекомендації ООН з питань статистики
міжнародної міграції, Довідник зі статистики
населення Євростату*

Примітка:

Див. також термін **Потік**, який характеризує зміну кількості за певний проміжок часу.

**Наявна кількість
іммігрантів**

Immigrant stock

В міграційній статистиці:

Кількість іммігрантів, що проживає в країні в певний момент часу.

*Рекомендації ООН з питань статистики
міжнародної міграції, Довідник зі статистики
населення Євростату*

Примітка:

У такому випадку європейські країни вивчають дані щодо проживаючих іноземців, тоді як такі країни, як США, Австралія, Канада до категорії іммігрантів відносять резидентів, народжених за кордоном.

Див. також **Іммігрант**

**Неврегульована
міграція**

*Irregular
migration*

Пересування людей, що відбувається поза регулюючими нормами країни відправлення, транзитної та (або) приймаючої країни. Чіткого або загальноприйнятого визначення неврегульованої міграції не існує.

З точки зору країни призначення, це в'їзд, перебування або працевлаштування в країні без необхідного дозволу або необхідних документів, відповідно до імміграційних правових актів.

З точки зору країни відбуття неврегульованість розглядається, наприклад, у випадках, в яких особа перетинає міжнародний кордон без дійсного закордонного паспорту або іншого проїзного документу або не виконує адміністративних вимог для відбуття з країни.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Див. також **Приймаюча країна**

**Негромадянин
Чужинець**

*Alien
Foreigner
Non-citizen
Non-national*

Alien – особа, яка не є громадянином даної держави.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Примітка:

1. Термін **негромадянин** не має офіційного застосування в Україні, і включено в цей довідник виключно як можливий еквівалент англійському терміну **alien**.

2. Звернути увагу на те, що хоч термін **alien** перекладається на українську мову як іноземець, проте він не є його еквівалентом, оскільки англійський термін включає громадян іноземних держав та осіб без громадянства.

3. В англійських країнах **alien** є юридичним терміном і вживається у сферах питань громадянства країни. Термін **foreigner** не має загальноприйнятого нормативного визначення і, залежно від контексту, може включати осіб без громадянства або не включати.

4. Але на багато європейських мов обидва слова (**foreigner** та **alien**) перекладаються одним словом, яке одночасно використовується в державі як правовий термін для визначення особи, яка не є громадянином даної держави (тобто як еквівалент терміну **alien**).

Див. також **Іноземець, Особа без громадянства**

**Незаконний ввіз
мігрантів**

*Smuggling
of migrants*

Забезпечення з метою одержання, прямо або посередньо, будь-якої фінансової або іншої матеріальної вигоди, незаконного в'їзду до будь-якої Держави-учасниці будь-якої особи, яка не є її громадянином або не проживає постійно на її території.

Ст. 3 (а) Протоколу проти незаконного ввозу мігрантів по суші, морю і повітря, що доповнює Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності, прийнятого резолюцією 55/25 Генеральної Асамблеї від 15 листопада 2000 року, ратифікованого Законом України № 1433-IV від 4 лютого 2004 року

Примітка:

Незаконний ввіз, на відміну від торгівлі людьми, не містить елементу експлуатації, примушення або порушення прав людини.

**Нелегальна
міграція**

Illegal migration

Див. Неврегульована міграція; Нелегальний мігрант

Примітка:

Існує тенденція до обмеження використання терміну та застосування його тільки тоді, коли справа стосується незаконного ввезення мігрантів та торгівлі людьми.

**Нелегальний
мігрант**

Illegal migrant

Визначення в Україні:

Іноземець або особа без громадянства, які перетнули державний кордон поза пунктами пропуску або в пунктах пропуску, але з уникненням прикордонного контролю і невідкладно не звернулися із заявою про надання статусу біженця чи отримання притулку в Україні, а також іноземець або особа без громадянства, які законно прибули в Україну, але після закінчення визначеного їм терміну перебування втратили підстави для подальшого перебування та ухиляються від виїзду з України.

Закон «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства»

Примітка:

1. Відповідальність нелегальних мігрантів за дії, описані в законі встановлена ст.ст. 203 і 2041 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

2. В міжнародних практиках існує тенденція до обмеження використання терміну **незаконний (нелегальний) мігрант** через його каральну ознаку, таким чином замінюючи його на альтернативний термін **мігрант з нерегульованим статусом** або **недокументований мігрант**. Термін **нелегальний мігрант** застосовується лише тоді, коли справа стосується незаконного ввезення мігрантів та торгівлі людьми.

Див. також Мігрант з нерегульованим статусом; Неврегульована міграція

**Оцінка ризиків
Аналіз ризиків
(у право-
охоронному
контексті)**

*Risk assessment
Risk analysis*

Діяльність (дії), що спрямована на встановлення ймовірності порушення законодавства.

Палермські протоколи

Palermo protocols

Додаткові протоколи до Конвенції проти транснаціональної організованої злочинності (2000 р.): Протокол проти незаконного ввезення мігрантів по суші, морю і повітря; Протокол щодо запобігання, припинення і покаранню торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми; Протокол проти незаконного виготовлення і обігу вогнепальної зброї, її складових частин і компонентів, а також боеприпасів до неї.

Перевищення строку перебування

Overstay

Перебування в країні понад строк, на який було надано дозвіл (строк, зазначений у візі, посвідці на проживання або строк перебування в умовах безвізового режиму).

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Примітка:

Строки перебування іноземців та осіб без громадянства диференційовані, а за їх перевищення встановлено адміністративну відповідальність (*Кодекс України про адміністративні правопорушення; Порядок продовження строку перебування та продовження або скорочення строку тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства на території України, затв. постановою КМУ від 15 лютого 2012 р. № 150*).

Див. також **Дозвіл на проживання**

Підтримана міграція, Організована міграція

Assisted migration

Переміщення мігрантів, що відбувається за підтримки держави, кількох держав або міжнародної організації, як противага спонтанній, самостійній міграції.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Потік

Flow

У міграційній статистиці:

Кількість осіб певної категорії, які пересуваються з метою поселення з або в країну або в певний регіон в певний проміжок часу, зазвичай один рік. В залежності від категорії осіб може бути: **потік мігрантів (migrant flow)**, **потік біженців (refugee flow)** і т.д.

Рекомендації ООН з питань статистики міжнародної міграції, Довідник зі статистики населення Євростату

Примітка:

1. Потік може характеризуватись, як зміна кількості осіб певної категорії (див. наявна кількість (база, контингент).
2. Статистика ООН також наводить таке поняття, як «притік (inflow)» (потік певної категорії осіб, що прибувають у дану країну або регіон) або «відтік (outflow)» (потік певної категорії осіб, що відбувають даної країни або регіону).

Примусова міграція <i>Forced migration</i>	<p>Міграційний рух, в якому існує елемент примусу, в тому числі загроза життю і джерелам існування, не залежно від того, чи він виник в результаті природних або антропогенних причин (наприклад, рух біженців і внутрішньо переміщених осіб, а також осіб, переміщених в результаті стихійних лих або екологічних катастроф, хімічних або ядерних катастроф, голоду, або проектів розвитку).</p> <p><i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i></p>
Регуляризація <i>Regularization</i>	<p>Будь-яка державна процедура або програма, за допомогою якої країна дозволяє іноземцям, що перебувають в ній з порушенням законодавства, отримати законний статус.</p> <p><i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i></p> <p>Терміни-синоніми, що вживаються: легалізація, міграційна амністія. Обидва терміни мають негативну коннотацію, тому у сучасних умовах перевага віддається терміну регуляризація.</p>
Сальдо міграції Чиста міграція <i>Net migration</i>	<p><u>У міграційній статистиці:</u></p> <p>Різниця між імміграцією в та еміграцією з певного регіону протягом року (чиста міграція є негативною, коли число емігрантів перевищує число іммігрантів).</p> <p>Коли кількість прибулих перевищує кількість від'їжджаючих, таке явище має назву чиста імміграція. Якщо навпаки – чиста еміграція.</p> <p>Оскільки багато країн або не мають точних даних щодо імміграції та еміграції, або не мають жодних даних, чиста міграція часто оцінюється як різниця між зміною загальної чисельності населення та природним приростом між двома датами.</p> <p><i>Довідник зі статистики населення Євростату</i></p>
Свобода пересування <i>Freedom of movement</i>	<p>Право людини, яке містить три базові елементи³: свободу пересування в межах країни⁴, право на виїзд з країни та право на повернення до його/її країни⁵.</p> <p><i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i></p>

3 Ці три базові елементи також визначені у статті 313 Цивільного кодексу України.

4 (Ст. 13(1), Загальної декларації прав людини, 1948: «Кожна людина має право вільно пересуватися та обрати собі місце проживання в межах кожної держави»).

5 (Ст. 13(2), Загальної декларації прав людини, 1948: «Кожна людина має право залишати будь-яку країну, включаючи власну, та повертатись у свою країну»).

Визначення в Україні:

Кожному, хто на законних підставах перебуває на території України, гарантується свобода пересування, вільний вибір місця проживання, право вільно залишати територію України, за винятком обмежень, які встановлюються законом.

Конституція України

Право громадянина України, а також іноземця та особи без громадянства, які на законних підставах перебувають в Україні, вільно та безперешкодно за своїм бажанням переміщатися по території України у будь-якому напрямку, у будь-який спосіб, у будь-який час, за винятком обмежень, які встановлюються законом⁶.

Закон «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні»

У контексті ЄС:

Фундаментальним правом кожного громадянина держави-члена ЄС або іншої держави Європейського економічного простору (ЄЕП) або Швейцарії вільно пересуватись, проживати та працювати в межах території цих країн.

Договір про функціонування Європейського Союзу (Розділ IV)

Торгівля людьми

Human trafficking
Trafficking
in person
Trafficking
in human beings

Здійснювані з метою експлуатації вербування, перевезення, передача, приховування або одержання людей шляхом загрози силою або її застосування або інших форм примусу, викрадення, шахрайства, обману, зловживання владою або вразливістю положення, або шляхом підкупу, у вигляді платежів або вигод, для одержання згоди особи, яка контролює іншу особу.

Експлуатація включає, як мінімум, експлуатацію проституції інших осіб або інші форми сексуальної експлуатації, примусову працю або послуги, рабство або звичаї, подібні з рабством, підневільний стан або вилучення органів.

Ст. 3 (а) Протоколу про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї, що доповнює Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності, прийнятого резолюцією 55/25 Генеральної Асамблеї від 15 листопада 2000 року, ратифікованого Законом України № 1433-IV від 4 лютого 2004 року

6 Це визначення вказує на свободу пересування в межах України

Визначення в Україні:

Здійснення незаконної угоди, об'єктом якої є людина, а так само вербування, переміщення, переховування, передача або одержання людини, вчинені з метою експлуатації, у тому числі сексуальної, з використанням обману, шахрайства, шантажу, уразливого стану людини або із застосуванням чи погрозою застосування насильства, з використанням службового становища або матеріальної чи іншої залежності від іншої особи, що відповідно до Кримінального кодексу України визнаються злочином.

Закон «Про протидію торгівлі людьми»

Управління
міграційними
процесами
Управління
міграцією

*Migration
management*

Різні державні функції в межах національної системи, спрямовані на гуманне та впорядковане управління транскордонною міграцією, зокрема управління процесами в'їзду та перебування іноземців всередині країни, захист біженців та інших осіб, які потребують захисту.

Передбачає спланований підхід до розробки політики, законодавчих та адміністративних вирішень основних міграційних питань.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Див. також **Біженець**

Фактори, які
стимулюють
міграційний
відтік
(відштовхуючі
фактори)

Push factors

Умови та обставини в країні походження, які змушують або стимулюють її жителів до еміграції. До таких факторів можуть відноситись політичні, расові чи релігійні переслідування, війна, безробіття, техногенні катастрофи і т.д.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Див. також **Країна походження, Еміграція**

Фактори, які
стимулюють
міграційний
притік
(притягуючі
фактори)

Pull factors

Умови та обставини, які стимулюють імміграцію до даної країни (яка є «привабливою» для іммігрантів). До таких факторів можуть відноситись високі стандарти життя/високі зарплати, попит на робочу силу, політична та релігійна свобода і т.д.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Див. також **Іммігрант, Імміграція**

Циркулярна міграція

Circular migration

Повторюване пересування осіб з місця їх постійного проживання до місця (місць) призначення, якщо від'їзд та повернення відбуваються більше одного разу. Циркулярна міграція може відбуватись як між країнами, так і всередині держави. Поняття відрізняється від зворотної міграції, коли має місце один від'їзд та одне повернення після тривалої відсутності, а також від щоденних поїздок на роботу в інший населений пункт, при якому особа щоночі повертається до одного місця проживання.

Публікація Інституту міграційної політики, Вашингтон, 2013 р.; Комюніке Європейської комісії COM(2007) 248 з питань циркулярної міграції та партнерства щодо мобільності між Європейським Союзом та третіми країнами

2. ГРОМАДЯНСТВО

Громадянин

Citizen
National

Людина, яка або за народженням, або після натуралізації є членом політичної спільноти, лояльний співтовариству і має право користуватися всіма громадянськими і політичними правами і захистом; член держави, що має право на всі його привілеї.

Людина, що користується громадянством якоїсь країни.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Примітка:

Не рекомендується вживати термін громадянин, як синонім до терміну особа (практика, успадкована з часів Радянського Союзу). Наприклад: «Міліціонер повинен представитися при зверненні до особи (а не громадянина)».

Див. також **Натуралізація**

Громадянство

Citizenship
Nationality

Примітка:
Англ. термін «nationality» в залежності від контексту може мати значення «громадянство» або «національність»

Правовий зв'язок між особою та державою без зазначення етнічного походження особи.

Європейська конвенція про громадянство⁷

Визначення в Україні:

Громадянство України – правовий зв'язок між фізичною особою і Україною, що знаходить свій вияв у їх взаємних правах та обов'язках.

Закон «Про громадянство України»

В контексті ЄС:

Правовий зв'язок між людиною і державою, набутий за народженням або в наслідок натуралізації шляхом декларування, вибору, шлюбу або іншим способом відповідно до національного законодавства.

Регламент ЄС № 862/2007/ЄС з міграційної статистики

Закордонний українець

Визначення в Україні:

Особа, яка є громадянином іншої держави або особою без громадянства, а також має українське етнічне походження або є походженням з України.

Закон «Про правовий статус закордонних українців»

Див. також **Українське етнічне походження**

7 Ратифікована Україною у 2006 році, Закон «Про ратифікацію Європейської конвенції про громадянство».

<p>Множинне громадянство Біпатризм Полігромадянство</p>	<p>Одночасна належність особи до громадянства двох або більше держав. <i>Європейська конвенція про громадянство, ратифікована Україною у 2006 році</i></p>
<p><i>Multiple nationality</i> <i>Multiple citizenship</i></p>	<p><u>Примітка:</u> Якщо громадянин України набув громадянство (підданство) іншої держави або держав, то у правових відносинах з Україною він визнається лише громадянином України. Якщо іноземець набув громадянство України, то у правових відносинах з Україною він визнається лише громадянином України (<i>Закон «Про громадянство України»</i>)</p>
<p>Натуралізація</p> <p><i>Naturalization</i></p>	<p>Надання державою громадянства іноземцю шляхом офіційного акту за заявою особи. У міжнародному праві правила натуралізації не обмовляються детально, але воно визнає право кожної держави натуралізувати тих, хто не є її громадянами, і хто звернувся за отриманням його громадянства.</p>
<p><i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i></p>	
<p>Національність</p> <p><i>Nationality (ethnic)</i> <i>Ethnicity</i></p>	<p>Приналежність до етнічної групи, з однаковою етнічною ідентичністю, мовою (діалектом), культурою, походженням, історією, і яка може проживати на території однієї або кількох держав.</p>
<p><u>Примітка:</u> Англійський термін Nationality також використовується як синонімом до терміну Громадянство (citizenship) і означає належність особи до певного громадянства.</p>	<p>Див. також Громадянство, Українське етнічне походження</p>
<p>Особа без громадянства Апатрид</p>	<p>Особа, яка не розглядається громадянином будь-якої держави в рамках її закону.</p>
<p><i>Stateless person</i></p>	<p><i>Конвенція ООН про статус осіб без громадянства від 1954 року</i></p>

Примітка:

Термін включає також особу, громадянство якої не визначено.

Визначення в Україні:

Особа, яку жодна держава відповідно до свого законодавства не вважає своїм громадянином. Закон «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства»

Див. також **Громадянство**

Принцип ґрунту

Lus soli

Правило, за яким громадянство дитини визначається за місцем його народження.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Див. Також **Громадянство**

Принцип крові

Lus sanguinis

Правило, за яким громадянство дитини визначається за громадянством його батьків, незалежно від місця його народження.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Див. також **Громадянство**

**Українське
етнічне
походження**

Визначення в Україні:

Належність особи або її предків до української нації та визнання нею України батьківщиною свого етнічного походження.

Закон «Про правовий статус закордонних українців»

Див. також **Закордонний українець**

3. ПОВЕРНЕННЯ

**Масове
видворення**

*Expulsion
en masse*

Колективне видворення негромадян. Є забороненим міжнародним правом: Протокол 4 Європейської конвенції про права людини 1950 року (стаття 4); Африканська хартія прав людини і народів 1981 року (ст. 12-5); Американська конвенція про права людини 1969 року (ст. 22-9).

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Див. також Видворення, Негромадянин

**Альтернативи
імміграційному
ув'язненню**

*Alternatives
to immigration
detention*

Заходи, що можуть або були застосовані державою до мігрантів та шукачів притулку на своїй території, які передбачають впровадження певних форм контролю: вони можуть варіюватися від таких, що пов'язані з порукою третіх осіб до більш жорстких як наприклад, утримання у напіввідкритих центрів.

Альтернативні заходи слід вивчити, перш ніж вдаватися до затримання.

В контексті ЄС:

Директива ЄС 2008/115/ЄС (щодо спільних стандартів та процедур в державах-членах для повернення громадян третіх країн, що незаконно перебувають на їх території) дозволяє затримання мігрантів «якщо інші достатні, але менш примусові заходи не можуть бути застосовані ефективно в кожному конкретному випадку» (стаття 15.1).

Тим не менш, директива не надає переліку конкретних заходів, альтернативних для застосування країнами-членами ЄС, і залишає це для регулювання національним законодавством.

Заходи, застосовні в багатьох країнах:

- 1) зобов'язання регулярно з'являтися в органи поліції або міграції;
- 2) контрольоване вивільнення осіб під поруку членів сім'ї, неурядових організацій, або інших осіб, які візьмуть таке зобов'язання на себе;
- 3) звільнення під заставу / поруку;
- 4) розміщення у відкритих або напіввідкритих закладах (без обмеження свободи пересування).

Див. також Шукач притулку

**Безпечне
повернення**

Safe return

В контексті ЄС:

Повернення у відповідності з основними правами, беручи до уваги права, безпеку і гідність особи, яку повертають, та з урахуванням гендерної рівності і забезпечення найкращих інтересів дитини.

Директива ЄС 2008/115/ЄС про загальні стандарти та процедури в державах-членах щодо повернення громадян третіх країн, які незаконно перебувають на їх території

Видворення

Expulsion

Дії, що вчиняються державним органом з наміром та з метою забезпечення примусового видалення осіб / особи (іноземних громадян або осіб без громадянства) з території цієї країни.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Визначення в Україні:

Примусове видворення – процедура фізичного вислання з країни за рішенням суду, винесеного за позовом відповідних органів виконавчої влади (орган, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері міграції, органи охорони державного кордону, органи Служби безпеки України). Для забезпечення виконання рішення про примусове видворення особу поміщають в пункт тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні.

Закон «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства»

Див. також **Депортація, Примусове повернення, Пункт тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства**

Виконавчий протокол (імплементативний) протокол

Implementation protocol

В контексті реадмісії:

Протокол, про виконання угоди про реадмісію, складений між державами, який містить положення стосовно визначення відповідальних компетентних органів, пунктів перетину кордону для передачі осіб, заходів механізму зв'язку між компетентними органами та інших практичних питань виконання процедури реадмісії.

Угоди ЄС про реадмісію

Вилучення

Removal

В контексті ЄС:

Приведення у виконання зобов'язання про повернення, а саме фізичне транспортування з країни.

Директива ЄС 2008/115/ЄС щодо спільних стандартів та процедур в державах-членах для повернення громадян третіх країн, що незаконно перебувають на їх території

Примітка:

Вилучення може трактуватися як кінцева стадія процедури видворення.

Депортація*Deportation*

Дія держави, що користується своїм суверенним правом по видворенню іноземця зі своєї території в конкретне місце після відмови у в'їзді або припинення терміну дозволу на перебування.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Примітка:

1. Як слідує з визначень в Довіднику МОМ з термінології у сфері міграції, поняття **депортація** (*deportation*) та **видворення** (*expulsion*) є рівнозначними.

2. Законодавством ЄС не передбачено терміну **депортація** (*deportation*), хоча в деяких країнах ЄС даний термін визначений національним законодавством держав. В інших країнах даний термін як правовий не використовується, а лише як загальне поняття громадськістю, іноді з негативним відтінком.

3. Варто враховувати також відмінності термінології Російської Федерації, обумовлені застосуванням двох процедур:

- 1) адміністративне видворення за межі Російської Федерації як міра адміністративного покарання полягає в примусовому і контрольованому переміщенні за межі Російської Федерації або контрольованому самостійному виїзді;
- 2) депортація є примусовою висилкою в разі втрати або припинення законних підстав для подальшого перебування (проживання) в Російській Федерації.

Див. також **Видворення**

Добровільне повернення*Voluntary return*

Організоване або незалежне повернення в країну походження, транзитну або іншу третю країну на підставі вільно вираженого бажання особи, яка повертається.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Визначення в Україні:

Виїзд іноземця або особи без громадянства в установлений строк в країну походження або третю країну у випадках, пов'язаних з відмовою у визнанні біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, втратою чи позбавленням цього статусу, відхиленням відповідних апеляційних скарг.

Закон «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства»

Див. також **Країна походження, Біженець, Особа, яка потребує додатково захисту**

Договір про реадмісію*Readmission agreement*

Угода між державами на основі взаємності, яка укладається з метою створення швидкої та ефективної процедури ідентифікації та безпечно-го впорядкованого повернення осіб, які більше не виконують умови для в'їзду або проживання на території держав, що є сторонами угоди, та з метою сприяння транзиту таких осіб на умовах співпраці.

Угоди ЄС про реадмісію

Примітка:

1. Реадмісія власних громадян є загальноприйнятим принципом міжнародного права. Таким чином, метою укладення угоди про реадмісію не є встановити зобов'язання реадмісії своїх громадян, а сприяти її реалізації.
2. Зазвичай договірні сторони визначають в угоді й умови реадмісії громадян третіх країн, а також їх транзитного проїзду.

Див. також **Реадмісія**

Експатріація

Expatriation

Залишення батьківщини (еміграція), висилка за кордон, добровільний вихід з громадянства, позбавлення громадянства. Умови і наслідки цих актів визначаються національними законами окремих держав (про громадянство і ін.) і міжнародними договорами. Термін не має чіткого юридичного вмісту і уживається все рідше.

Див. також **Еміграція, Вислання, Видворення, Громадянство**

Екстрадиція

Extradition

Офіційна передача, зазвичай на основі угоди або інших взаємних домовленостей, однією державою іншій державі особи, обвинуваченої чи засудженої за злочин, здійснений за межами території однієї держави і знаходиться в юрисдикції іншої, з метою проведення судового розслідування та здійснення покарання.

Процес екстрадиції звичайно ґрунтується на поєднанні національного законодавства, двосторонніх договорів, а в деяких випадках багатосторонніх конвенцій (наприклад, Європейська конвенція про видачу 1957 року).
Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Див. також **Затримання (тримання під вартою)**

Заборона щодо подальшого в'їзду в країну

Entry ban

Адміністративне або юридичне рішення, що на певний період забороняє в'їзд та перебування на території держави, що видала таке рішення.

*Довідник МОМ з термінології у сфері міграції;
Директива ЄС 2008/115/ЄС щодо спільних стандартів та процедур в державах-членах для повернення громадян третіх країн, що незаконно перебувають на їх території*

Визначення в Україні:

Прийняте на вказаних законних підставах рішення центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері міграції, Служби безпеки України або органу охорони державного кордону, що забороняє подальший в'їзд в Україну строком до трьох років.

Закон «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства»

Запит стосовно здійснення реадмісії

Readmission application

В контексті реадмісії:

Письмове клопотання про реадмісію особи, що надсилається компетентними органами запитуючої держави компетентним органам запитуваної держави разом зі всіма документами та довідками, що містять інформацію про особу.

Угоди ЄС про реадмісію

Див. також **Запитувана держава**

Запитувана держава (в контексті реадмісії)

Requested state

В контексті реадмісії:

Держава, яка в рамках угоди про реадмісію, приймає запит від іншої держави стосовно здійснення реадмісії або транзитного проїзду особи через свою територію.

Угоди ЄС про реадмісію

Див. також **Угода про реадмісію**

Запитуюча держава (в контексті реадмісії)

Requesting state

В контексті реадмісії:

Держава, яка в рамках угоди про реадмісію направляє запит іншій державі стосовно здійснення реадмісії або транзитного проїзду особи через територію запитуваної держави.

Угоди ЄС про реадмісію

Див. також **Угода про реадмісію**

Затримання (тримання під вартою)

Detention

Рішення адміністративного або судового органу (їх посадових осіб) щодо обмеження свободи пересування особи, зазвичай за допомогою примусового ув'язнення.

Існує два типи затримання:

- 1) Затримання (тримання під вартою) через підозру або обвинувачення у вчиненні кримінального правопорушення;
- 2) Адміністративне затримання з метою забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Примітка:

1. Формулювання уточнене з врахуванням термінології Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального процесуального кодексу України.
2. Затримання особи є винятковим тимчасовим запобіжним заходом, максимальна тривалість якого без вмотивованого рішення суду не повинна перевищувати сімдесят двох годин (*Рішення Конституційного Суду N 10-рп/2011 від 11 жовтня 2011 року*).

Див. також **Свобода пересування**

**Імміграційне
затримання
(утримання
під вартою)**

*Immigration
detention*

Адміністративна некаральна міра, що обмежує свободу пересування іммігрантів з неврегульованим статусом, яка є необхідною для запобігання їх можливої втечі і забезпечення з ними співпраці в період, коли рішення про повернення перебуває в стані підготовки. У деяких країнах шукач притулку може бути затриманий під час проведення процедури визначення статусу біженця, так само як і іноземець до прийняття рішення про допуск в країну.

Згідно документу за результатами обговорення на Нараді експертів із затримання нелегальних мігрантів 26-27 березня 2014 року, Група Східне партнерство з міграції та біженців

Примітка:

1. У більшості країн використання терміну є неофіційним, тоді як в США, Великобританії та Австралії він введений в правову систему. Директива ЄС про повернення (2008/115/ЄС) використовує поняття **затримання з метою вилучення** (*detention for the purpose of removal*).

2. В Україні іноземці та особи без громадянства перебувають у пунктах тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають на території України, протягом строку, необхідного для виконання рішення суду про примусове видворення, але не більш як дванадцять місяців (Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства»).

Див. також **Свобода пересування, Вилучення, Шукач притулку**

**Країна
громадянської
належності**

*Country
of nationality
State
of nationality
Country
of citizenship*

Визначення в Україні:

Країна чи країни, громадянином (підданим) якої (яких) особа є.

Закон «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства»

Див. також **Громадянин, Країна походження, Країна попереднього постійного проживання**

**Країна
попереднього
постійного
проживання**

*Country of former
residence*

Визначення в Україні:

Країна, в якій іноземець або особа без громадянства постійно проживали до прибуття в Україну.

Закон «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства»

Див. також **Країна походження, Країна громадянської належності**

<p>Країна походження</p>	<p>Країна, яка служить джерелом міграційних потоків (законних або незаконних).</p>
<p><i>Country of origin</i> <i>State of origin</i></p>	<p><i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i></p> <p>Визначення в Україні: Країна чи країни громадянської належності або країна попереднього постійного проживання.</p> <p><i>Закон «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства»; Закон «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту»</i></p> <p>Див. також Потік</p>
<p>Країна призначення</p>	<p>Країна, що є основним місцем призначення міграційних потоків (врегульованих або нерегульованих).</p>
<p><i>Country of destination</i></p>	<p><i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i></p> <p>Див. також Потік</p>
<p>Місцева інтеграція (біженців)</p>	<p>Довгострокове рішення проблеми біженців, що передбачає їх постійне поселення в країні першого притулку, і в кінцевому підсумку з наданням громадянства цієї країни.</p>
<p><i>Local integration (of the refugees)</i></p>	<p><i>Довідник УВКБООН з термінології, том 1, 2006 р.</i></p> <p>Див. також Громадянство, Біженець</p>
<p>Переселення (біженців)</p>	<p>Переміщення біженців з країни, в якій вони шукали притулок до іншої країни, яка погодилась їх визнати.</p>
<p><i>Resettlement (of the refugees)</i></p>	<p><i>Довідник УВКБООН з термінології, том 1, 2006 р.</i></p> <p>Див. також Притулок, Шукач притулку</p>
<p>Повернення</p>	<p>У широкому сенсі відноситься до дії або процесу повернення особи до точки відправлення. Повернення може бути в межах територіальних кордонів держави, як у випадку з поверненням осіб, переміщених всередині країни. Повернення може бути з приймаючої країни (транзитної країни або країни призначення) в країну походження.</p>
<p><i>Return</i></p>	<p><i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i></p>

В контексті ЄС:

Процес повернення, добровільно чи примусово, до:

- 1) країни походження;
- 2) транзитної країни згідно двосторонніх договорів про реадмісію або інших домовленостей;
- 3) або до іншої третьої країни, до якої особа забажає повернутись добровільно і в якій його/її приймуть.

Директива ЄС 2008/115/ЄС щодо спільних стандартів та процедур в державах-членах для повернення громадян третіх країн, що незаконно перебувають на їх території

Див. також **Примусове повернення**

Помилкова реадмісія

Readmission in error

Реадмісія особи, яка здійснювалася при невиконанні відповідних вимог договору про реадмісію, що було встановлено протягом трьох місяців після передачі такої особи. В такому випадку запитуюча держава приймає особу назад.

Угода між Україною та ЄС про реадмісію осіб

Правове лімбо

Legal limbo

В контексті міграції:

Ситуація, в якій мігрант з нерегульованим статусом проходить процедуру повернення, але вислання якого призупинено, відкладено або не виконується з різних причин, наприклад через юридичні, гуманітарні чи технічні перешкоди, але при цьому така особа не забезпечена явним правом залишитися в країні (наприклад, отримати вид на проживання) і, таким чином, часто позбавлена основних прав.

Матеріали Агентства Європейського Союзу з фундаментальних прав

Див. також **Статус толерантності до перебування, Мігрант з нерегульованим статусом**

Приймаюча країна

*Host country
Receiving country*

Країна, на території якої проживають або тимчасово перебувають іноземці та особи без громадянства на основі національного законодавства та/або міжнародного договору.

Примітка:

Зазвичай країна призначення є приймаючою країною. В контексті повернення або репатріації, приймаючою країною може бути і країна транзиту або країна походження.

Див. також **Країна призначення**

Примусове повернення

Forced return

Обов'язкове повернення людини в країну походження, транзитну або третю країну на основі адміністративного або судового рішення.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Визначення в Україні:

Процедура повернення за рішенням відповідного органу виконавчої влади (що забезпечує реалізацію державної політики у сфері міграції, органу Служби безпеки України або органу охорони державного кордону), який зобов'язує особу самостійно залишити територію України у зазначений строк.

Закон «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства»

Див. також **Країна походження**

Прискорена процедура реадмісії

Accelerated readmission procedure

Рeadмісія особи, яку було затримано в прикордонному районі України або держави-члена ЄС протягом 48 годин⁸ з моменту незаконного перетинання державного кордону такою особою (морські порти й аеропорти включно) безпосередньо з території держави-члена ЄС або України.

Наказ МВС та Державної прикордонної служби № 552/862 від 12.11.2010 Про затвердження Інструкції з реалізації положень Угоди між Україною та ЄС про реадмісію осіб

Див. також **Стандартна процедура реадмісії**

Процедура реадмісії

Readmission procedure

В контексті реадмісії:

*Процедура передачі особи згідно положень угоди про реадмісію та імплементаційного протоколу (у разі його наявності).
Угоди ЄС про реадмісію*

Див. також **Угода про реадмісію**

8 Для договорів про реадмісію з іншими державами цей час може бути іншим.

Пункт
тимчасового
перебування
іноземців
та осіб без
громадянства

*Migrant
accommodation
center*

Визначення в Україні:

Пункт тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні – місце, призначене для тимчасового утримання іноземців та осіб без громадянства у разі, коли вони не виконали в установлений строк без поважних причин рішення про примусове повернення або є обґрунтовані підстави вважати, що вони ухилитимуться від виконання такого рішення, або прийнято адміністративним судом постанову про їх примусове видворення за межі України, або вони прибули на територію України відповідно до міжнародних договорів про реадмісію, або не мають законних підстав для перебування на території України і підлягають примусовому видворенню за її межі.

*Постанова Кабінету Міністрів України № 70
від 8 лютого 2012 р.*

Примітка:

В європейських країнах немає єдиної встановленої назви для закладів такого типу з утримання мігрантів з нерегульованим статусом. Директива ЄС про повернення вказує на те, що, як правило, очікування на вилучення з країни відбувається в спеціалізованому пункті затримання (Стаття 16.1). Використовуються такі назви, як **центри прийому, центри реєстрації, центри утримання** (*reception centers, holding centers, registration centers*), а також ті, що мають у своєму складі слова **утримання під вартою** (*detention*), як наприклад, **центри утримання іммігрантів під вартою** (*immigration detention centers, migrant custody center*).

Див. також **Договір про реадмісію, Видворення**

Пункт
тимчасового
тримання

*Temporary
holding facility*

Визначення в Україні:

Спеціально обладнаний комплекс приміщень при управлінні органу охорони державного кордону, який розміщується в окремій будівлі або частини будівлі та призначений для тимчасового тримання осіб, затриманих за порушення законодавства, віднесеного до компетенції Державної прикордонної служби.

*Наказ Державної прикордонної служби України
№ 494 від 30.06.2004*

Ратифікація

Ratification

«Прийняття» або «затвердження» міжнародного договору. У міжнародному контексті – «міжнародний акт, за допомогою якого держава висловлює свою згоду на обов'язковість для неї договору» (ст. 2 (1) (b) Віденської конвенції про право міжнародних договорів, 1969 р.). Ратифікаційні грамоти, документи про прийняття, затвердження або приєднання означають згоду держави на обов'язковість для неї договорів з моменту обміну ними між договірними державами, депонування у депозитарію, чи повідомлення про них договірними державами або депозитарію, якщо так було обумовлено (ст. 16).

Рефулмент включає будь-яку дію, спрямовану на повернення особи в державу, включаючи видворення, депортацію, екстрадицію, відмову в пропуску на кордоні.

Матеріали Європейської міграційної мережі

Примітка:

Термін використовується для позначення неприпустимості даної дії.

Див. також **Нонрефулмент, Вислання, Депортація, Екстрадиція**

Ризик втечі

*Risk
of absconding*

В контексті ЄС:

Існування причин в індивідуальному випадку, які базуються на визначених законом об'єктивних критеріях, що дозволяють вважати, що громадянин третьої країни, щодо якого мають застосувати процедури щодо повернення, може втекти (уникнути судових розглядів).

Директива ЄС 2008/115/ЄС щодо спільних стандартів та процедур в державах-членах для повернення громадян третіх країн, що незаконно перебувають на їх території

Рішення про повернення

Return decision

В контексті ЄС:

Адміністративне або юридичне рішення або акт, що визначає або декларує перебування громадянина третьої країни на території держави-члена ЄС незаконним та накладає зобов'язання щодо повернення.

Директива ЄС 2008/115/ЄС щодо спільних стандартів та процедур в державах-членах для повернення громадян третіх країн, що незаконно перебувають на їх території

Примітка:

В українському законодавстві передбачено два типи рішень:

- 1) рішення про примусове повернення;
- 2) рішення про примусове видворення.

Див. Інструкцію про примусове повернення і примусове видворення з України іноземців та осіб без громадянства, затверджену спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Служби безпеки України № 353/271/150 від 23.04.2012

Див. також **Примусове повернення, видворення**

<p>Спеціальне приміщення</p> <p><i>Special premises</i></p>	<p>Визначення в Україні: Спеціально обладнане приміщення на території підрозділу охорони державного кордону для тримання осіб, затриманих в адміністративному порядку. <i>Наказ Державної прикордонної служби України № 494 від 30.06.2004</i></p>
<p>Сприяння добровільному поверненню⁹</p> <p><i>Assisted voluntary return</i></p>	<p>Організаційна та фінансова допомога особам, яким було відмовлено у статусі біженців, незаконно ввезеним мігрантам, жертвам торгівлі людьми, студентам, які опинилися у важкому положенні, кваліфікованим громадянам та іншим мігрантам, які не можуть або не хочуть залишатися в приймаючій країні, і які добровільно бажають повернутися в країну їх походження. <i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i></p>
<p>Див. також Приймаюча країна</p>	
<p>Стандартна процедура реадмісії</p> <p><i>Standard readmission procedure</i></p>	<p>Реадмісія осіб, до яких не може бути застосовано прискорену реадмісію та які не виконують чинних умов щодо в'їзду на територію держави-члена ЄС або України, перебування на ній або припинили виконувати такі умови і про що стало відомо компетентним органам цієї держави не більше ніж протягом року. <i>Наказ МВС та Державної прикордонної служби № 552/862 від 12.11.2010 Про затвердження Інструкції з реалізації положень Угоди між Україною та ЄС про реадмісію осіб</i></p>
<p>Див. також Прискорена процедура реадмісії</p>	
<p>Статус толерантності до перебування</p> <p><i>Tolerated stay status</i></p>	<p>Надання особі, висланя якої з країни не можливо здійснити по об'єктивним причинам (неможливість встановлення особи, неможливість отримання проїзного документу, незадовільний стан здоров'я особи і т.д.), права перебування на території країни до усунення обставин, що заважають виконанню висланя. Такій особі видається документ, що свідчить про відкладання висланя з країни та запобігає подальшим затриманням особи. <i>Як приклад, польський Закон «Про іноземців»</i></p>
<p><u>Примітка:</u> В законодавстві деяких європейських країн такий статус не передбачений, і особі в таких випадках видається посвідка на тимчасове проживання.</p>	
<p>Див. також Висланя, Видворення</p>	

⁹ Український еквівалент англійському терміну був обраний на основі формулювань пункту 4 Порядку провадження за заявами іноземців та осіб без громадянства про добровільне повернення, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 7 березня 2012 р. № 179.

Транзитна країна Країна, через яку проходять міграційні потоки (врегульовані чи нерегульовані).
Country of transit *Довідник МОМ з термінології у сфері міграції*
Див. також Потік

Угода про спрощення оформлення віз **В контексті ЄС:**
Угода, укладена на основі взаємності між ЄС та країною, що не входить до ЄС,¹⁰ яка полегшує видачу віз для поїздки на термін не більше 90 днів протягом 180 днів для громадян Європейського союзу та третьої країни-учасниці угоди. Часто такі угоди укладаються спільно з угодами про реадмісію.
Visa facilitation agreement
Див. також Віза

Умови для реадмісії **В контексті реадмісії:**
Умови, вказані в угоді про реадмісію, що доводять або припускають:
1) громадянську належність особи (стосовно громадян запитуваної держави);
2) факт в'їзду громадянина третьої країни або особи без громадянства з території запитуваної держави в запитуючу державу.
Угоди ЄС про реадмісію
Див. також Угода про реадмісію, Запитуюча держава

10 Нап., Албанія, Боснія і Герцеговина, колишня Югославська Республіка Македонія, Грузія, Молдова, Чорногорія, Сербія, Російської Федерації, України.

4. ПРИТУЛОК

Біженець

Refugee

Особа, яка, через обґрунтовані побоювання стати жертвою переслідувань за ознакою расової належності, релігії, громадянства, належності до певної соціальної групи чи політичних поглядів знаходиться за межами країни своєї національної належності і не в змозі користуватися захистом цієї країни або не бажає користуватися таким захистом внаслідок таких побоювань; або, не маючи визначеного громадянства і знаходячись за межами країни свого колишнього місця проживання в результаті подібних подій, не може чи не бажає повернутися до неї внаслідок таких побоювань.

Женевська Конвенція 1951 року про статус біженців

Визначення в Україні:

Особа, яка не є громадянином України і внаслідок обґрунтованих побоювань стати жертвою переслідувань за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань перебуває за межами країни своєї громадянської належності та не може користуватися захистом цієї країни або не бажає користуватися цим захистом внаслідок таких побоювань, або, не маючи громадянства (підданства) і перебуваючи за межами країни свого попереднього постійного проживання, не може чи не бажає повернутися до неї внаслідок зазначених побоювань.

Закон «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового статусу»

Див. також **Країна громадянської належності**

Безпечна країна походження

Safe country of origin

Країна походження осіб, які шукають притулку, вважається безпечною, якщо вона не є джерелом біженців. Приймаючі країни можуть використати концепцію безпечної країни походження, як підставу для відмови (без детального вивчення справи) певним групам або категоріям осіб, які шукають притулку.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

В контексті ЄС

Безпечна країна походження, де, на підставі правової ситуації, виконання законів на демократичній основі і загальної політичної ситуації можна визначити, що не існує взагалі переслідування як такого, ні катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання та ніякої загрози з причини вибіркового насильства в ситуаціях міжнародного або внутрішнього збройного конфлікту.

Директива ЄС 2013/32/EU про загальні процедури надання та позбавлення міжнародного захисту

Див. також **Країна походження, Біженець**

Біженець
(*prima facie*)

Refugee
(*prima facie*)

Особа, визнана біженцем державою або УВКБ, на основі об'єктивних критеріїв, пов'язаних з обставинами в країні її походження, які виправдовують презумпцію того, що вони відповідають критеріям визначення біженця.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Біженець
(мандатний)

Refugee
(*mandate*)

Особа, що визнана біженцем УВКБ ООН, що діє відповідно до свого УВКБ ООН та рішень Генеральної Асамблеї ООН. Захист особі надається Верховним Комісаром, не залежно від того, чи знаходиться він / вона в країні чи ні, що підписала Конвенцію про статус біженців 1951 р. або Протокол 1967 р., а також чи визнаний він / вона приймаючою країною біженцем відповідно до будь-якого з цих документів.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Біженці в русі

Refugees in orbit

Біженці, які (хоча їх і не повернули в країну, де вони можуть піддатися переслідуванню) отримали відмову в притулку, або не можуть знайти країну, яка могла б розглянути їх справу; пересуваються з однієї країни в іншу в пошуках притулку.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Біженці де факто

De facto refugees

Особи, які не визнані біженцями відповідно до Конвенції ООН про статус біженців, 1951 р. і Протоколом, що стосуються статусу біженців, 1967 р., але які не можуть або не хочуть з причин, визнаним обґрунтованими, повернутися в країну свого громадянства або в країну постійного проживання, у випадку осіб без громадянства.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Біженці сюр плас
Біженці на місці

Refugees
sur place

Особи, які не є біженцями при виїзді з країни свого походження, але які стають такими пізніше (тобто у них з'являється цілком обґрунтоване побоювання стати жертвами переслідування). Біженці сюр плас можуть побоюватися переслідування через військовий переворот на своїй батьківщині, початок або наростання репресій після свого від'їзду.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Визначення статусу біженця

Refugee status determination

Процедура, що проводиться УВКБ ООН та/або державою, з метою визначення, чи може людина бути визнана біженцем відповідно до національного або міжнародного права.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Внутрішньо переміщені особи

*Internally displaced persons
IDPs*

Особи, групи осіб, яких змусили кинути або покинути свої домівки або місця звичайного проживання, в тому числі в результаті або щоб уникнути наслідків збройного конфлікту, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини, стихійних або викликаних діяльністю людини лих, і які не перетинали міжнародно визнані державні кордони.

Керівні принципи з питання про переміщення осіб всередині країни, док. ООН E/CN.4/1998/53/Пр.2

Визначення в Україні:

Внутрішньо переміщеною особою є громадянин України, який постійно проживає на території України, якого змусили або який самостійно покинув своє місце проживання, у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, масових порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру.

Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб»

Див. також **Внутрішня міграція**

Гуманітарний захист

Humanitarian protection

Форма тимчасового захисту, що відображає зобов'язання Великобританії в ЄСПЛ, надана тим, хто хоч і не є біженцями, але яким би при поверненні в країну загрожувала серйозна небезпека життю, або тим, що прагнуть уникнути смертної кари, вбивства чи тортур, нелюдського поводження чи неправомірного покарання.

Імміграційний кодекс Великобританії

Примітка:

Така форма захисту в даний час зазвичай замінюється додатковим захистом, за винятком Сполученого Королівства. В інших державах-членів, термін не використовується або, зазначаються деякі гуманітарні причини (наприклад, у випадку з Німеччиною), які не охоплюються поняттям додаткового захисту.

Див. також **Тимчасовий захист, Особа, яка потребує додаткового захисту**

**Дублінський III
Регламент**

*Dublin III
Regulation*

В контексті ЄС:

Регламент ЄС № 604/2013, що встановлює критерії та механізми визначення держави-члена, відповідального за розгляд клопотання про міжнародний захист, поданих в одній із держав-членів громадянином третьої країни або особи без громадянства.

Цей так званий Дублінський III Регламент замінює Дублінський II Регламент (№ 343/2003 від 18 лютого 2003 року, що встановлює критерії та механізми визначення держави-члена, відповідального за розгляд клопотання про надання притулку, поданого в одній з держав-членів за допомогою третьої країни).

Дублінський II Регламент, в свою чергу, замінив положення Дублінської конвенції (Конвенція, що визначає державу, яка відповідає за розгляд заяв про надання притулку, що подані в одній з держав-членів ЄС, підписана 1990 року, та вперше вступила в дію 1997 року¹¹).

Дублінська правова база призначена для запобігання **пошуків притулку в різних країнах** (*asylum shopping*), а також, щоб упевнитись, що кожна справа заявника на притулок обробляється тільки однією з держав-членів.

Див. також **Шукач притулку**

**Європейське
бюро з надання
притулку**

*European Asylum
Support Office
(EASO)*

Бюро, створене з метою сприяння реалізації Єдиної Європейської системи притулку, зміцнення практичної співпраці між державами-членами з питань надання притулку та надання і/або координації надання підтримки для держав-членів зі збільшеним навантаженням на їх системи притулку.

Див. також **Притулок**

**Женевська
Конвенція про
статус біженців**

*Geneva
Convention
relating to the
Status of Refugees
(CRSR)*

Конвенція про статус біженців, підписана в Женеві 28 липня 1951, з поправками, внесеними Нью-Йоркським протоколом від 31 січня 1967 року.

11 Текст Конвенції доступний українською мовою: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_310.

Заява про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту

Application for international protection

Визначення в Україні:

Заява-анкета встановленого зразка, в якій іноземець або особа без громадянства просить визнати його біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, із зазначенням та обґрунтуванням однієї з підстав для такого визнання.

Закон «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту»

В контексті ЄС:

Заява, подана громадянином третьої країни або особою без громадянства на захист державою-членом, з метою набуття статусу біженця або статусу додаткового захисту. З подачею даної заяви особа не може додатково подаватись на інший вид захисту.

Директива ЄС 2011/95/EU про стандарти кваліфікації громадян третіх країн або осіб без громадянства, що користуються міжнародним захистом

Див. також **Біженець**

Заявник на міжнародний захист

Applicant for international protection

В контексті ЄС:

Громадянин третьої країни або особа без громадянства, яка подала заяву про міжнародний захист, у відношенні якої остаточне рішення ще не прийнято.

Директива ЄС 2013/33/EU встановлює стандарти прийому осіб, які подають заяву про надання міжнародного захисту; Директива ЄС 2013/32/EU про загальні процедури надання та позбавлення міжнародного захисту; Директива ЄС 2011/95/EU про стандарти для кваліфікації громадян третіх країн або осіб без громадянства, що користуються міжнародним захистом

Див. також **Міжнародний захист**

Міжнародний захист

International protection

В контексті ЄС:

Узагальнене значення захисту, який включає в себе і надання статусу біженця і додатковий захист.

Директива ЄС 2011/95/EU про стандарти кваліфікації громадян третіх країн або осіб без громадянства, що користуються міжнародним захистом

Див. також **Особа, яка потребує додаткового захисту, Біженець**

Нонрефулмент

Примітка:

Слово має французьке походження і використовується як загальноприйнятій термін. В українській мові означає неприпустимість вислання.

Non-refoulement

Основний принцип міжнародного права про буженців, закладений в Женевській конвенції про статус біженців, 1951 р., згідно з якою «договірні держави не будуть жодним чином висилати або повертати біженців на кордон країни, де їх життю або свободі загрожує небезпека внаслідок їх раси, релігії, громадянства, належності до певної соціальної групи або політичних переконань.

Це положення, однак, «не може застосовуватися до біженців, які розглядаються з поважності причин, як загроза безпеці країни, в якій вони перебувають, або засудженим у вчиненні особливо тяжкого злочину, або таким, що представляють громадську загрозу для країни.

Ст. 33/1 і 33/2 Женевської конвенції про статус біженців, 1951р.

Примітка:

Принцип неприпустимості вислання є міжнародним правовим звичаєм і тому обов'язковий для всіх держав, незалежно від того, чи є вони учасниками Женевської конвенції 1951 року.

Особа, яка потребує додаткового захисту

Person eligible for subsidiary protection

Визначення в Україні:

Особа, яка не є біженцем відповідно до Конвенції про статус біженців 1951 року і Протоколу щодо статусу біженців 1967 року але потребує захисту, оскільки така особа змушена була прибути в Україну або залишитися в Україні внаслідок загрози її життю, безпеці чи свободі в країні походження через побоювання застосування щодо неї смертної кари або виконання вироку про смертну кару чи тортур, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання або загальнопоширеного насильства в ситуаціях міжнародного або внутрішнього збройного конфлікту чи систематичного порушення прав людини і не може чи не бажає повернутися до такої країни внаслідок зазначених побоювань.

Закон «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту»

В контексті ЄС:

Громадянин третьої країни чи особа без громадянства, що не кваліфікується як біженець, але щодо якого є вагомі підстави вважати, що даній особі, в разі повернення в свою країну походження або у випадку особи без громадянства – у країну колишнього місця проживання, загрожуватиме реальна небезпека нанесення серйозної шкоди і він/вона не може, або, внаслідок такого ризику, не бажає скористатися захистом цієї країни. До таких загроз відносяться:

- 1) смертна кара; або
- 2) тортур або нелюдське чи таке, що принижує гідність, поводження або покарання заявника в країні походження; або

- 3) серйозна загроза життю громадянину третьої країни або особі без громадянства з причини невивіркового насильства в ситуаціях міжнародного або внутрішнього збройного конфлікту.

Директива ЄС 2011/95/EU про стандарти кваліфікації громадян третіх країн або осіб без громадянства, що користуються міжнародним захистом

Див. також **Біженець, Тимчасовий захист, Країна попереднього постійного проживання**

Перша країна притулку

First country of asylum

Перша країна, в якій біженець або переміщена особа за межами своєї країни може отримати або отримала доступ до процедури визначення статусу біженця.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Див. також **Біженець**

Пошуки притулку в різних країнах

Asylum shopping

В контексті ЄС:

Феномен, відповідно до якого шукач притулку подає запит на притулок до більше, ніж однієї держави-члена ЄС або обирає для себе якусь конкретну державу ЄС, як перевагу з поміж інших на основі бачення більш високих стандартів умов притулку та гарантії соціального забезпечення.

Матеріали Європейської міграційної мережі

Див. також **Притулок, Шукач притулку**

Право притулку

Right of asylum

Право на надання притулку (держава може дати притулок на своїй території будь-якій особі на свій розсуд) та право на отримання притулку.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Див. також **Шукач притулку**

Притулок

Asylum

В контексті ЄС:

Форма захисту, що надається державою, на її території, на основі принципу неприпустимості вислання (*non-refoulement*), міжнародно або національно визнаних прав біженців (наприклад, доступ до праці, соціального забезпечення та охорони здоров'я).

Надається особі, яка не в змозі або не бажає звертатися за захистом до відповідних органів його/її країни громадянства та/або місця проживання, зокрема, через побоювання стати жертвою переслідувань за ознакою раси, віросповідання, громадянства, належності до певної соціальної групи або політичних переконань.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Див. також **Шукач притулку**

Притулок (дипломатичний)

*Asylum
(diplomatic)*

Притулок, який держава може надати поза межами своєї території в місцях, яким присвоєно імунітет від юрисдикції приймаючої держави, особі, яка добивається захисту від влади, яка переслідує його. Дипломатичний притулок може бути надано в дипломатичних місцях і особистих резиденціях глав місій, на військових або повітряних судах, але не в будівлях міжнародних організацій або консульствах. Не існує права особи на отримання дипломатичного притулку або зобов'язання держави надати його.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Див. також **Шукач притулку**

Притулок (територіальний)

*Asylum
(territorial)*

Захист, наданий державою іноземцю на своїй території, від виконання правосуддя країни походження. Захист базується на принципі неприпустимості висилки (*non-refoulement*) і дає можливість користуватися деякими міжнародно визнаними правами.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Див. також **Вислання, Вилучення, Міжнародний захист**

Пункт тимчасового розміщення біженців

*Temporary accommodation
(reception) center*

Визначення в Україні:

Місце тимчасового розміщення осіб, які подали заяву про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, стосовно яких прийнято рішення про оформлення документів для вирішення питання щодо визнання біженцем чи особою, яка потребує додаткового захисту, та яких визнано біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту.

Закон «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту»

В контексті ЄС:

Будь-яке місце, що використовується для колективного проживання заявників на міжнародний захист.

Директива ЄС 2013/33/EU встановлює стандарти прийому осіб, які подають заяву на міжнародний захист

Див. також **Міжнародний захист**

Стандарт доказу

Standard of proof

Ступінь або рівень переконливості доказу, необхідного в певному, конкретному випадку. Наприклад, «досить обґрунтований» – це стандарт доказу при оцінці побоювань щодо біженця стати жертвою переслідування.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Тимчасовий захист

Temporary protection

Визначення в Україні:

Особи, які потребують тимчасового захисту – іноземці та особи без громадянства, які масово вимушені шукати захисту в Україні форма захисту, що є винятковим практичним заходом, обмеженим у часі, і надається в Україні іноземцям та особам без громадянства, які масово прибули в Україну і не можуть повернутися в країну постійного проживання внаслідок зовнішньої агресії, іноземної окупації, громадянської війни, зіткнень на етнічній основі, природних чи техногенних катастроф або інших подій, що порушують громадський порядок у певній частині або на всій території країни походження.

Закон «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту»

В контексті ЄС:

Заходи виняткового характеру щодо захисту людей у разі масового притоку або невідворотності масового притоку людей з третіх країн, не здатних повернутися в свою країну походження. Такий захист є негайним і тимчасовим, і застосовується, якщо існує ризик того, що чинна в державі система з визначення статусу біженця буде не в змозі пропустити через себе цей потік без негативних наслідків для свого ефективного функціонування або для людей, що звернулись за захистом.

Директива Ради ЄС 2001/55/ЄС

Див. також **Країна походження, Біженець**

Транзитні біженці <i>Refugees in transit</i>	<p>Біженці, яким дозволений тимчасовий в'їзд на територію країни за умови, що вони переселяться в яке-небудь інше місце.</p> <p><i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i></p>
Третя безпечна країна <i>Safe third country</i>	<p>Країна, в якій шукач притулку, потенційно може мати доступ до ефективного режиму надання притулку, і в якій він фізично може бути присутнім до прибуття в країну, в яку він подає заявку на притулок.</p> <p><i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i></p> <p><u>Визначення в Україні:</u></p> <p>Країна, в якій особа перебувала до прибуття в Україну, крім випадків транзитного проїзду через територію такої країни, і могла звернутися з клопотанням про визнання біженцем чи особою, яка потребує додаткового захисту, оскільки така країна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) дотримується міжнародних стандартів з прав людини у сфері притулку, встановлених міжнародно-правовими актами універсального та регіонального характеру, включаючи норми про заборону тортур, нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження чи покарання; 2) дотримується міжнародних принципів стосовно захисту біженців, передбачених Конвенцією про статус біженців 1951 року і Протоколом щодо статусу біженців 1967 року, та стосовно осіб, які потребують додаткового захисту; 3) має національне законодавство у сфері притулку та біженців і її відповідні державні органи визначають статус біженця та надають притулок; 4) забезпечить особі ефективний захист проти вислання і можливість звертатися за притулком та користуватися ним; 5) погоджується прийняти особу і забезпечити їй доступ до процедури визначення статусу біженця чи надання додаткового захисту. <p><i>Закон «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту»</i></p> <p><u>В контексті ЄС:</u></p> <p>Визначення в Законі про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту в цілому відповідає визначенню в Директиві ЄС 2013/32/EU про загальні процедури надання та позбавлення міжнародного захисту.</p> <p>Див. також Притулок, Шукач притулку, Особа, яка потребує додаткового захисту, Біженець, Вислання</p>

Шукач притулку*Asylum seeker*

Особа, яка бажає бути допущеною в країну у якості біженця, подавши заяву на статус біженця та очікуючи на рішення відповідно до наявних міжнародних та національних законодавчих норм. У разі відмови вона повинна покинути країну і може бути видворена з неї так само, як і будь-який інший іноземець, що незаконно перебуває на її території, включаючи випадки, коли дозвіл залишитися видається з гуманітарних чи інших причин.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Примітка:

В контексті ЄС див. також Заявник на міжнародний захист

Див. також **Біженець, Вислання, Видворення**

Якнайкраще забезпечення інтересів дитини*Best interests of the child*

Принципи і правила, що використовуються для визначення широкого спектру питань, пов'язаних з добробутом дітей, які можуть виникнути при розлученні батьків або інших випадках роз'єднання з батьками.

Повинні включати принцип єдності сім'ї, благополуччя і соціальний розвиток неповнолітнього, захист та безпеку думки неповнолітнього відповідно до його / її віку і зрілості.

Конвенція ООН про права дитини 1989 року

5. СІМ'Я

Відклик заяви <i>Withdrawal of an application</i>	Прохання про анулювання або повернення раніше поданої заяви або повідомлення відповідним посадовим особам про те, що особа, яка подала дану заяву, більше не прагне отримати запитані привілеї чи статус. <i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i>
Возз'єднання сім'ї <i>Family reunification</i>	Процес, при якому члени сім'ї, вже розлучені в наслідок примусової або добровільної міграції, возз'єднуються за межами країни свого походження. <i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i> Визначення в Україні: В'їзд та тимчасове або постійне проживання в Україні членів сім'ї іноземця або особи без громадянства, які проживають в Україні на законних підставах та можуть підтвердити відповідними документами наявність достатнього фінансового забезпечення для утримання членів сім'ї в Україні, з метою спільного проживання сім'ї незалежно від того, коли виникли сімейні відносини – до чи після прибуття іноземця або особи без громадянства до України. <i>Закон «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства»</i> В контексті ЄС: В'їзд та проживання та території держави-члена членів сім'ї громадянина третьої країни, який на законних підставах проживає в державі-члені, з метою збереження цілісності сім'ї, не залежно від того, чи сімейний зв'язок з'явився до чи після прибуття в дану державу. <i>Директива ЄС 2003/86/ЄС про право на возз'єднання сім'ї</i> Див. також Члени сім'ї
Всиновлення Удочеріння <i>Adoption</i>	Встановлений законом процес припинення прав та обов'язків дитини по відношенню до біологічних батьків і заміни подібними правами і обов'язками щодо прийомних батьків (сімейне право). <i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i>
Дитина <i>Child</i>	Будь-яка особа, що не досягла віку 18 років, якщо за законодавством, яке застосовується до дітей, повноліття не настає раніше. <i>Конвенція ООН з прав дитини</i>

Примітка:

Термін варто використовувати в контексті соціального захисту та зв'язків з іншими членами сім'ї. Коли мова йде про права та обов'язки – варто вживати неповнолітній.

Заява
Application Прохання (як правило, у письмовому вигляді) надане державним органом особою чи організацією, про здійснення ними якої-небудь дії.
Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Заявник
Applicant Особа, що офіційно надає запит у державний орган про яку-небудь юридичну дію (напр., надання статусу біженця, видача візи або дозволу на роботу).
Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Неповнолітній
Minor Особа, яка, згідно з законом країни, не досягла повноліття, тобто ще не має права користуватися певними громадянськими і політичними правами.
Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Примітка:

Термін здебільшого застосовується в контексті прав та обов'язків індивідуума. Коли мова йде про соціальний захист та зв'язки з іншими членами сім'ї, то варто вживати термін **дитина**.

Див. також **Неповнолітній без супроводу**

Неповнолітній без супроводу
Unaccompanied minor Особи, які не досягли повноліття і не супроводжувані батьком, опікуном чи іншою дорослою людиною, яка за законом або звичаєм несе за них відповідальність.
Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Визначення в Україні (У сфері визнання особи біженцем, особою, яка потребує додаткового або тимчасового захисту):

Дитина розлучена із сім'єю – особа віком до вісімнадцяти років, яка прибуває чи прибула на територію України без супроводу батьків чи одного з них, діда чи баби, повнолітніх брата чи сестри, опікуна чи піклувальника, призначених відповідно до законодавства країни походження, або інших повнолітніх осіб, які до прибуття в Україну добровільно чи в силу звичаю країни походження взяли на себе відповідальність за виховання дитини.

В контексті ЄС:

Особа, яка є громадянином третьої країни і не досягла 18-річного віку, яка прибуває на територію або держави-члена без супроводу дорослого, відповідального за неї за законом або традицією або неповнолітній, якого залишили без супроводу після прибуття на територію держави-члена.

Директива ЄС 2003/86/ЄС про право на возз'єднання сім'ї; Директива ЄС 2011/95/EU про стандарти кваліфікації громадян третіх країн або осіб без громадянства, що користуються міжнародним захистом

Примітка:

Неповнолітні без супроводу знаходяться в центрі уваги посадових осіб прикордонних та міграційних служб, оскільки затримання та інші дії щодо дорослих іноземців з нерегульованим статусом, не можуть бути використані щодо неповнолітніх.

Див. також **Неповнолітній**

Спонсор

Sponsor

В контексті ЄС у відношенні возз'єднання сім'ї:

Громадянин третьої країни, що законно проживає в державі-члені та подає заяву на возз'єднання з ним сім'ї (або таку заяву подають члени його сім'ї).

Директива ЄС 2003/86/ЄС про право на возз'єднання сім'ї

Див. також **Возз'єднання сім'ї**

**Члени сім'ї
(іноземця
або особи без
громадянства)**

Family members

Особи, які перебувають у шлюбі з трудящими-мігрантами або перебувають з ними у таких відносинах, які, згідно із застосовним правом, можуть бути прирівняні до шлюбу, а також діти, що перебувають на їх утриманні та інші особи, які визнаються членами сім'ї згідно із застосовним законодавством або двосторонніми чи багатосторонніми угодами між відповідними державами.

Ст.4 Міжнародної конвенції про захист всіх робітників-мігрантів і членів їх сімей, 1990 р.

Визначення в Україні:

Чоловік (дружина), неповнолітні діти, в тому числі неповнолітні діти чоловіка (дружини), непрацездатні батьки та інші особи, які вважаються членами сім'ї відповідно до права країни походження.

Закон «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства»

Примітка:

Закон про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту надає більш ширше визначення членів сім'ї біженця чи особи, яка потребує додаткового або тимчасового захисту (Стаття 1).

В контексті ЄС:

- 1) В питаннях возз'єднання сім'ї – дружина та/або неповнолітні діти;
Директива ЄС 2003/86/ЄС про право на возз'єднання сім'ї
- 2) В питаннях про вільний рух – див. Директиву 2004/38/ЄС про права громадян ЄС та членів їх сімей вільно пересуватися і проживати на території держав-членів;
- 3) В питаннях заяв на притулок – див. Директиву ЄС 2011/95/EU про стандарти кваліфікації громадян третіх країн або осіб без громадянства, що користуються міжнародним захистом, для єдиного статусу для біженців або для осіб, які мають право на додатковий захист, та для утримання наданого захисту.

Див. також **Возз'єднання сім'ї, Трудівник-мігрант**

Шлюб з розрахунку

Marriage of convenience

В контексті ЄС:

Вид шлюбу (батьківства або всиновлення), який укладається з єдиною метою в'їзду або поселення в державі-члені.

Директива ЄС 2003/86/ЄС про право на возз'єднання сім'ї

Примітка:

1. Визначення відноситься до процедури **всиновлення/удочеріння** (*adoption*)
2. В англійській термінології вживається також **sham (bogus, fictitious, fake) marriages and adoptions**.

Див. також **Возз'єднання сім'ї**

6. ПРАВА МІГРАНТІВ

<p>Автоматизований (автоматичний) обмін даними</p> <p><i>Automated exchange of data</i></p>	<p>В контексті ЄС: Обмін даними за допомогою спеціально розроблених ІТ-систем без втручання людини.</p> <p><i>Рішення ЄС 2008/615/ІНА про активізацію транскордонного співробітництва, зокрема в боротьбі з тероризмом і транскордонною злочинністю</i></p>
<p>Апеляція</p> <p><i>Appeal</i></p>	<p>Процедура, що застосовується для перегляду рішення шляхом розгляду його у вищій інстанції; часто – подача рішення, прийнятого нижчестоящим судом або відомством, до вищестоячого суду для перегляду і можливого скасування.</p> <p><i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i></p>
<p>Асиміляція</p> <p><i>Assimilation</i></p>	<p>Адаптація однієї етнічної або соціальної групи, зазвичай меншини, до іншої. Асиміляція означає прийняття мови, традицій, цінностей і поведінки або навіть фундаментальних життєвих інтересів і зміна свідомості приналежності. Асиміляція – явище більш глибоке, ніж злиття культур.</p> <p><i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i></p> <p>Див. також Інтеграція, Місцева інтеграція (біженців), Реінтеграція</p>
<p>Вразлива група</p> <p><i>Vulnerable group</i></p>	<p>Будь-яка група або частина суспільства з більш високим, порівняно з іншими групами або іншою частиною суспільства ризиком піддатися заходам дискримінаційного характеру, насильству, стати жертвами природних, техногенних катастроф чи економічних криз (напр., жінки, діти, літні люди). Уразливі групи також найчастіше піддаються ризику в періоди конфліктів чи криз.</p> <p><i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i></p> <p>Див. також Вразливі особи, Злочин ненависті, Дискримінація</p>
<p>Вразливі особи</p> <p><i>Vulnerable persons</i></p>	<p>В контексті ЄС: Неповнолітні, неповнолітні без супроводу, інваліди, люди похилого віку, вагітні жінки, батьки-одиначки з неповнолітніми дітьми та особи, які зазнали катувань, зґвалтування або інших серйозних форм психологічного, фізичного або сексуального насильства.</p> <p><i>Директива ЄС 2008/115/ЄС щодо спільних стандартів та процедур в державах-членах для повернення громадян третіх країн, що незаконно перебувають на їх території</i></p> <p>Див. також Вразливі групи, Неповнолітній, Неповнолітній без супроводу</p>

Геноцид	<p>Будь-яке з наступних діянь, скоєних з наміром знищити, повністю або частково, яку-небудь національну, етнічну, расову чи релігійну групу, як таку:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) вбивство членів такої групи; 2) заподіяння серйозних тілесних чи ментальних ушкоджень членам такої групи; 3) Навмисне сприяння створенню в групі таких життєвих умов, які розраховані на її фізичне руйнування цілком або частково; 4) заходи, розраховані на запобігання дітородінню в середовищі такої групи; 5) насильницька передача дітей з однієї людської групи в іншу.
<i>Genocide</i>	<p><i>Римський статут міжнародного кримінального суду; Конвенція ООН про запобігання злочину геноциду і карання за нього 1948 року</i></p>
Грін-кард	<p>Ідентифікаційна картка, що видається Урядом США іноземцям, які отримують статус постійно проживаючого резидента в Сполучених Штатах.</p>
<i>Green card</i>	<p><i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i></p>
Гуманітарне право	<p>Правила міжнародного права, спеціально призначені для захисту людини в період військових дій або збройного конфлікту.</p>
<i>Humanitarian law</i>	<p><i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i></p>
Делікатні (чутливі) дані	<p>Особисті дані, які, за своєю природою, при обробці, можуть становити небезпеку для суб'єктів даних, і потребують посиленого захисту: виявлення расового або етнічного походження, виявлення політичних поглядів, релігійних або інших переконань; і дані, що стосуються здоров'я чи статевого життя, судимостей.</p>
<i>Sensitive data</i>	<p><i>Конвенція Ради Європи про захист осіб стосовно автоматизованої обробки персональних даних (ETS № 108), Директива 95/46/ЕС «Про захист фізичних осіб стосовно автоматизованої обробки персональних даних та безперешкодного руху цих даних»</i></p>
Дискримінація	<p>Відсутність рівного ставлення до всіх людей у разі, коли не можна знайти обґрунтовані відмінності між тими, хто користується перевагою і тими, хто не користується. Дискримінація забороняється щодо «раси, статі, мови чи релігії» (ст. 1 (3) Статут ООН, 1945 р.)</p>
<i>Discrimination</i>	

Не повинно бути «... якої б то не було різниці, як то щодо раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного чи соціального походження, майнового, станового або іншого положення»
ст. 2 Загальної декларації прав людини, 1948 р.

Визначення в Україні:

Ситуація, за якої особа та/або група осіб за їх ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, мовними або іншими ознаками, які були, є та можуть бути дійсними або припущеними.

Закон «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»

Експлуатація

Exploitation

Акт несправедливого використання іншої особи чи її праці з метою отримання власної вигоди (наприклад, сексуальна експлуатація, примусова праця або примусові послуги, рабство або практики, схожі з рабством, підневільний стан або вилучення органів).

*Довідник МОМ з термінології у сфері міграції;
Директива ЄС 2011/36/EU про запобігання та боротьбу з торгівлею людьми та захист її жертв*

Етнічне профілювання (профайлінг)

Етнічно-вибірковий підхід

Ethnic profiling

Прийняття висновків, що ґрунтуються на етнічній приналежності, расі, національному походженні чи релігії, а не об'єктивних даних або індивідуальну поведінку в якості основи для створення правоохоронних та/або слідчих рішень про те, хто був або може бути залучений в злочинну діяльність.

«Етнічний профайлінг» відноситься до ситуацій, в яких етнічна приналежність, раса, національність, або релігія є визначальним критерієм для прийняття рішень правоохоронними органами, навіть при цьому будучи не єдиною підставою для прийняття таких рішень.

Етнічний профайлінг Європейському Союзу: всеохопний, неефективний і дискримінаційний. Правова ініціатива відкритого суспільства, 2009

Європейська конвенція про права людини

European Convention on Human Rights (ECHR)

Підписана в Римі під егідою Ради Європи 4 листопада 1950 року конвенція, яка ввела безпрецедентну систему міжнародного захисту прав людини з можливістю для осіб звернення до суду для примусового виконання їх прав.

<p>Захист <i>Protection</i></p>	<p>Діяльність, спрямована на забезпечення повного дотримання окремих прав людини згідно букви і духу відповідних галузей права (напр., прав людини, міжнародного гуманітарного права, міграційного права і права, що стосується біженців).</p> <p><i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i></p> <p>Див. також Міжнародний захист, Особа, яка потребує додаткового захисту</p>
<p>Захист персональних даних <i>Data protection</i></p>	<p>Систематичне застосування набору інституційних, технічних і фізичних мір захисту, які зберігають право на недоторканність приватного життя стосовно збору, зберігання, використання та розкриття персональних даних.</p> <p><i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i></p> <p>Див. також Персональні дані</p>
<p>Здоров'я <i>Health</i></p>	<p>Стан повного фізичного, розумового і соціального благополуччя, а не просто відсутність захворювання або слабкості.</p> <p><i>Конституція Міжнародної організації здоров'я 1946 року</i></p>
<p>Злочини ненависті <i>Hate crimes</i></p>	<p>Карні діяння, викликані забобонами або упередженим ставленням до певних груп людей. Виконавець злочину ненависті обирає жертву на основі її приналежності або начебто приналежності до певної групи. Якщо злочин складається з нанесення пошкоджень власності, така власність обирається тому, що вона належить члену групи жертв, та може включати у себе культові місця, приміщення для проведення культурних заходів, транспортні засоби або родинні приміщення.</p> <p><i>Попередження та реагування на злочини ненависті. Довідкове керівництво для НУО у регіоні діяльності ОБСЄ. 2009</i></p>
<p>Знеособлення персональних даних <i>Depersonalization</i></p>	<p>Модифікація персональних даних таким чином, щоб не можна було визначити, до якої конкретної особи відноситься інформація, або щоб таке визначення потребувало непропорційально багато часу, витрат та праці.</p> <p><i>Конвенція Ради Європи про захист осіб стосовно автоматизованої обробки персональних даних (ETS № 108)</i></p>

Визначення в Україні:

Вилучення відомостей, які дають змогу прямо чи опосередковано ідентифікувати особу.

Закон «Про захист персональних даних»

Примітка:

Деперсоналізація є дуже важливою для забезпечення якісного доступу до даних при проведенні досліджень у сфері міграції. Сучасна практика: в міграційних та демографічних реєстрах, що проєктуються, передбачають можливість автоматичної деперсоналізації перед передачею даних відповідним користувачам

Див. також **Персональні дані**

Інтеркультуралізм

Interculturalism

Достатньо новий термін, яким називають намагання знайти компроміс між двома полярними підходами асиміляції та мультикультуралізму. Цей підхід є достатньо доброзичливим до поваги етнокультурно-релігійних особливостей меншин та направлений на врахування та вирівнювання деяких ситуацій нерівного поводження, однак при цьому встановлює чіткі критерії для забезпечення виконання зобов'язань по відношенню до цінностей, історії та традицій приймаючої країни.

О. В. Губенко. Проблема геополітичного вибору України і соціально-психологічні особливості мультикультурного синтезу як чинника соціально-історичного розвитку. Збірник наукових праць / За заг. ред. члена-кореспондента АПН України М. М. Слюсаревського. — К.: Інститут соціальної та політичної психології АПН України. Випуск 7. 2008.

Див. також **Приймаюча країна**

Ксенофобія

Xenophobia

Міжнародно прийнятого визначення ксенофобії не існує. Хоча це явище можна описати як ставлення, забобону і поведінку, яка заперечує, виключає і часто очорнює людей, ґрунтуючись на думці, що ці люди є іноземцями і не входять до суспільства або нації. Існує тісний зв'язок між расизмом і ксенофобією. Як різновид ксенофобії можна виділити мігрантофобію.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Примітка:

В деяких словниках визначається, як нав'язливий страх перед незнайомими особами. Друге значення слова: нетерпимість, неприйняття, ненависть до кого-небудь або чого-небудь чужого, чужорідному. У цьому другому значенні слово «ксенофобія» є антонімом слова «толерантність».

Культурна орієнтація	<p>Навчальні курси, що надаються мігрантам, які хочуть отримати відомості про приймаючу країну, до яких може входити вивчення історії, географії, культури і т.д.</p>
<i>Cultural orientation</i>	<p style="text-align: right;"><i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i></p> <p>Див. також Приймаюча країна</p>
Культурне розмаїття	<p>Розмаїття форм культур відповідно до часу та простору. Культурне розмаїття виражається у співіснуванні та обміні культурно різними практиками та у наданні та споживанні культурно різних послуг та товарів.</p>
<i>Cultural diversity</i>	<p style="text-align: right;"><i>Конвенція ЮНЕСКО про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження; Декларація щодо культурного розмаїття прийнята Комітетом Міністрів Ради Європи 7 грудня 200 року¹²</i></p>
Міжнародний мінімальний стандарт	<p>Доктрина, при якій негромадянин користується певними стандартними правами, безпосередньо визначеними міжнародним публічним правом, незалежно від власних прав країни перебування. Держава зобов'язана дотримуватися мінімальних стандартів, встановлених міжнародним правом щодо відношення до негромадян, що знаходяться на її території (або майна таких осіб), (наприклад, відмова в правосудді, необґрунтоване затримання або перешкоджання доступу до судів є порушенням мінімальних міжнародних стандартів, гарантованих міжнародним правом). У деяких випадках, рівень захисту, гарантований міжнародними мінімальними стандартами може бути вищим, ніж стандарти, які держава застосовує по відношенню до власних громадян.</p>
<i>International minimum standard</i>	<p style="text-align: right;"><i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i></p> <p>Див. також Негромадянин</p>
Мова ненависті	<p>Всі види висловлювань, котрі поширюють, розпалюють, підтримують або виправдовують расову ненависть, ксенофобію, антисемітизм та інші форми ненависті, викликані нетерпимістю, в тому числі нетерпимістю, що виявляється у формі агресивного націоналізму та етноцентризму, дискримінації меншин і ворожого ставлення до них, а також іммігрантів та осіб, що за своїм походженням належать до іммігрантів.</p>
<i>Hate speech</i>	<p style="text-align: right;"><i>Рекомендація Комітету міністрів Ради Європи № 97(20)</i></p> <p>Див. також Злочини ненависті</p>

¹² <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=389843>.

<p>Мультикульту- ралізм</p> <p><i>Multiculturalism</i></p>	<p>Інтеграційний підхід, що визнає, управляє та максимізує переваги культурного розмаїття. Мігранти і далі відрізняються від більшості населення через свою мову, культуру та соціальну поведінку, не піддаючи загрозам національної ідентичності.</p> <p><i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i></p>
<p><u>Примітка:</u> Мультикультуралізм можна також визначити як — явище суспільного життя, яке полягає в співіснуванні у рамках одного суспільства багатьох культур.</p>	
<p>Невід’ємний</p> <p><i>Inalienable</i></p>	<p>Характеристика, яка використовується в контексті прав людини та визначає характер права, якого не можуть позбавити індивідуума, або яке не може бути переадресованим, асигнованим або не визнаним.</p> <p><i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i></p>
<p>Недискри- мінація</p> <p><i>Non- discrimination</i></p>	<p>Відмова проводити відмінності негативного характеру між людьми тільки тому, що вони належать до певної категорії. Дискримінація заборонена міжнародним правом. Так, наприклад, в ст. 26 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, 1966 р., говориться: «Всі люди рівні перед законом і мають право без усякої дискримінації на рівний захист закону. У цьому відношенні всякого роду дискримінація повинна бути заборонена законом, і закон повинен гарантувати всім особам рівний і ефективний захист проти дискримінації за будь-якою ознакою: раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного чи соціального походження, майнового стану, народження або іншої обставини».</p> <p><i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i></p>
<p>Див. також Дискримінація</p>	
<p>Непряма дискримінація</p> <p><i>Indirect discrimination</i></p>	<p>Визначення в Україні: Ситуація, за якої внаслідок реалізації чи застосування формально нейтральних правових норм, критеріїв оцінки, правил, вимог чи практики для особи та/або групи осіб за їх певними ознаками виникають менш сприятливі умови або становище порівняно з іншими особами та/або групами осіб, крім випадків, коли їх реалізація чи застосування має правомірну, об’єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними.</p> <p><i>Закон «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»</i></p> <p><u>Примітка:</u> Визначення відповідає положенням Директиви ЄС 2000/43/ЄС про виконання принципу рівного поводження з особами незалежно від їх расового чи етнічного походження.</p>
<p>Див. також Пряма дискримінація</p>	

Нетрадиційні меншини

Non-traditional minorities

Крім національних, етнічних, лінгвістичних та релігійних меншин, що історично проживають на території певної країни чи регіону та є меншинами в так званому традиційному розумінні, що відображено в національному та міжнародному законодавстві, в останні роки дослідники також виділяють нову групу меншин. Умовно таку групу можна назвати «новими меншинами», «видимими меншинами» чи «нетрадиційними меншинами». У рамках цього дослідження ми будемо використовувати термін «нетрадиційні меншини». Нетрадиційними для України будуть меншини які походять, наприклад, з країн Африки чи Азії. Тоді як традиційними є венгри, грузини, молдавани, тощо.

*Міжнародна група з прав меншин
(Minority Rights Group International
<http://www.minorityrights.org/>)*

Обробка персональних даних

Personal data processing

Визначення в Україні:

Будь-яка дія або сукупність дій, таких як збирання, реєстрація, накопичення, зберігання, адаптування, зміна, поновлення, використання і поширення (розповсюдження, реалізація, передача), знеособлення, знищення персональних даних, у тому числі з використанням інформаційних (автоматизованих) систем.

Закон про захист персональних даних

Примітка:

Українське визначення відповідає термінології, що міститься в Конвенції Ради Європи про захист осіб стосовно автоматизованої обробки персональних даних (ETS № 108), Директиві 95/46/ЕС «Про захист фізичних осіб стосовно автоматизованої обробки персональних даних та безперешкодного руху цих даних».

Див. також **Персональні дані**

Основні права людини

Fundamental human rights

Права людини, які є особливо значущими і які не можна обмежувати при жодних обставинах. Так, ст. 4 (1) Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, 1966 р., дозволяє частково вживати заходів на відступ від своїх зобов'язань «в період надзвичайного стану в державі, при якому життя нації знаходиться під загрозою», але забороняє будь-які відступи згідно ст.6 (право на життя), 7 (катування), 8 (1), 8 (2) (рабство і підневільний стан), 11 (позбавлення волі за невиконання договірного зобов'язання), 15 (застосування зворотної сили закону в кримінальному законодавстві), 16 (визнання правосуб'єктності), 18 (свобода думки, совісті і релігії). Однак існує тенденція до сприйняття всіх прав людини як загальних, неподільних, взаємозалежних і взаємопов'язаних, що розглядаються справедливо і рівно, на однаковій основі і з однаковою увагою.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Персональні дані <i>Personal data</i>	<p>Будь-яка інформація, яка стосується конкретно визначеної особи або особи, що може бути конкретно визначеною.</p> <p><i>Конвенція Ради Європи про захист осіб стосовно автоматизованої обробки персональних даних (ETS № 108)</i></p> <p>Визначення в Україні: Відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована.</p> <p><i>Закон про захист персональних даних</i></p>
Подорожувачий <i>Traveller</i>	<p>Особа, яка рухається з одного місця в інше, не залежно від причини.</p> <p><i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i></p>
Право на виїзд <i>Right to leave</i>	<p>Право особи залишати будь-яку країну, включаючи свою власну (ст. 13 (2) Загальної декларації прав людини, 1948 р.). Це право закладено і в інших документах міжнародного права, напр., в ст. 12 (2) Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, 1966 р., яка говорить: «Кожна людина має право покинути будь-яку країну, включаючи свою власну». Таке право є складовою права на свободу руху, яким наділені всі без виключення люди.</p> <p><i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i></p> <p>Визначення в Україні: Громадянин України має право виїхати з України, крім випадків, передбачених Законом України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України», та в'їхати в Україну.</p> <p><i>Закон України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України»</i></p> <p>Примітка: Проте, відповідно до міжнародного права, одночасно з цим не існує права в'їзду в будь-яку країну (за винятком права на повернення у власну країну).</p>
Право на повернення <i>Right to return</i>	<p>Право кожної особи на повернення у власну країну. Одна зі складових права на свободу пересування. Згідно ст. 13 (2) Загальної декларації прав людини, 1948 р., «кожна людина має право... повертатися в свою країну». Ст. 12 (4) Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, 1966 р.: «Ніхто не може бути безпідставно позбавлений права на в'їзд в свою власну країну».</p> <p><i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i></p>

Визначення в Україні:

Громадянин України не може бути позбавлений права в будь-який час повернутися в Україну.

Конституція України

**Принцип
рівноправного
поводження**

*Principle of equal
treatment*

В контексті ЄС:

Принцип, згідно якого не може бути прямої або непрямой дискримінації на основі расової чи етнічної приналежності.

*Директива ЄС 2000/43/ЄС про виконання
принципу рівного поводження з особами
незалежно від їх расового чи етнічного
походження*

Див. також **Пряма дискримінація; Непряма дискримінація**

**Пряма
дискримінація**

*Direct
discrimination*

Визначення в Україні:

Ситуація, за якої з особою та/або групою осіб за їх певними ознаками поводяться менш прихильно, ніж з іншою особою та/або групою осіб в аналогічній ситуації, крім випадків, коли таке поводження має правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними.

*Закон «Про засади запобігання та протидії
дискримінації в Україні»*

Примітка:

Визначення відповідає положенням Директиви ЄС 2000/43/ЄС про виконання принципу рівного поводження з особами незалежно від їх расового чи етнічного походження.

Див. також **Непряма дискримінація**

**Расова
дискримінація**

*Racial
discrimination*

Будь-яке вирізнення, виключення, обмеження або перевага, основані на ознаках раси, кольору шкіри, родового, національного чи етнічного походження, з метою або як наслідок порушення прав людини і основних свобод у політичній, економічній, соціальній, культурній чи будь-яких інших галузях суспільного життя. Дискримінація заборонена міжнародним правом.

*Міжнародна конвенція ООН про ліквідацію всіх
форм расової дискримінації*

Сексуальна експлуатація

Sexual exploitation

Будь-яке зловживання або спроба зловживання уразливістю положення, владою або довірою в сексуальних цілях, в тому числі, але не обмежуючись, отриманням грошової, соціальної чи політичної вигоди від сексуальної експлуатації іншого.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Див. також **Експлуатація**

Сумлінний подорожувачий

Bona fide traveller

Особа, яка має намір виключно в'їхати в державу з законною метою та, на думку компетентних органів держави, не має наміру порушити умови в'їзду або перебування в країні.

Див. також **Подорожувачий**

Упереджене ставлення або забобони

Bias

У широкому сенсі можуть розумітися як упереджене негативне ставлення, нетерпимість або ненависть до конкретної групи осіб. Ця група повинна мати спільні риси, що є незмінними чи фундаментальними, наприклад, «расова» або національна приналежність, мова, релігія, громадянство, сексуальна орієнтація чи інші ознаки.

Попередження та реагування на злочини ненависті. Довідкове керівництво для НУО у регіоні діяльності ОБС, 2009

Уповноважений з прав людини, Омбудсмен

Ombudsman

Посадова особа, призначена для отримання, вивчення та підготовки офіційних повідомлень за скаргами громадян на дії влади (в деяких країнах уповноважені з прав людини працюють також з міграційними питаннями).

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Визначення в Україні:

Особа, яка здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина та захист прав кожного на території України і в межах її юрисдикції.

Закон України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»

7. БЕЗПЕКА ДОКУМЕНТІВ

PRADO
(Публічний ре-
єстр документів,
що посвідчують
особу та проїз-
них документів
Ради ЄС)

PRADO
(Council of the
European Union's
Public Register
of Authentic
Identity and
Travel Documents
Online)

Багатомовний веб-сайт з інформацією про автентичність посвідчень особи, та проїзних документів країн Європи, введений Генеральним секретаріатом Ради ЄС <http://prado.consilium.europa.eu>. Він включає в себе інформацію про дійсність та інші правові аспекти, а також технічні описи (у тому числі описи деяких найбільш важливих елементів захисту) цих документів.

Див. також **Документ, що посвідчує особу**

Автоматизована
(автоматична)
система
ідентифікації

*Automated
identification
system*

В контексті ЄС:

ІТ-система, що полегшує ідентифікацію особи шляхом порівняння наданих елементів даних із записами даних, наявних в базі даних системи.

*Рішення ЄС 2008/615/JHA про активізацію
транскордонного співробітництва, зокрема
в боротьбі з тероризмом і транскордонною
злочинністю*

Див. також **Ідентифікація**

Автоматизована
(автоматична)
система
ідентифікації
відбитків
пальців

*Automated
fingerprint
identification
system*

В контексті ЄС:

ІТ-система, яка використовує цифрову технологію обробки зображення, яка полегшує ідентифікацію особи, зробивши порівняння наданого відбитка пальця із записами відбитків пальців, наявних в базі даних.

*Рішення ЄС 2008/615/JHA про активізацію
транскордонного співробітництва, зокрема
в боротьбі з тероризмом і транскордонною
злочинністю*

Див. також **Ідентифікація**

Безконтактна інтегральна схема (мікročіп)

Contactless integrated circuit (microchip)

Пристрій, що вноситься в біометричний документ, що посвідчує особу для зберігання та обробки персональних даних. Мікročіп (візуально невидимий в більшості документів), підключений до антени, яка дозволяє отримувати зв'язок зі зчитувальним пристроєм за допомогою електромагнітних хвиль (*Radio Frequency Identification (RFID)*). Щоб захистити автентичність та цілісність збережених даних, використовується технологія цифрового підпису, відома як Інфраструктура відкритих ключів ІКАО (PKI).

Глосарій публічного онлайн-реєстру ідентифікаційних та проїзних документів PRADO (<http://prado.consilium.europa.eu/en/glossaryPopup.html>)

Див. також **Персональні дані**

Біометричні дані

Biometric data

Фізичні характеристики людини, в тому числі овал обличчя, відбитки пальців, зображення райдужної оболонки ока, інформація про які вноситься у машинозчитувальний проїзний документ таким чином, щоб ці дані можна було зіставити з даними особи, яка представила документ.

Стандарти ІКАО

Біометричні паспорти (також відомі, як електронні паспорти)

Biometric passports (also known as e-Passports)

Паспорти з вбудованим мікročіпом (інтегральна схема), який, згідно вимогам ІКАО, повинен, як мінімум, містити дані з машинозчитувальної зони та зображення обличчя. Країни також можуть вводити додаткові біометричні ідентифікатори, як, наприклад, відбитки пальців, або зображення сітківки.

Стандарти ІКАО

Див. також **Біометричні дані**

Біометрія

Biometrics

Вивчення вимірюваних біологічних характеристик. Біометричні дані є частинами інформації, яка несе код образу унікальної біологічної структури людини (напр., відбитки пальців, скановані зображення сітківки ока або голосу).

Деякі уряди ввели біометрію з метою підвищення безпеки в виданих паспортах, візах, дозволах на проживання.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Вигаданий документ

Fantasy document

Один із видів підроблених документів. До нього відносяться документи, які не мають правового підґрунтя та не регулюються жодним нормативним актом. Вигаданий документ має вигляд офіційного документу, але не видається жодним існуючим, законно визнаним державним органом чи установою або організацією, визнаною міжнародним законодавством, а тому не є дійсним.

Вигадані документи мають назви уявних країн або установ, які не є країнами визнаними відповідно до міжнародного законодавства або уповноваженими установами.

Іншою групою вигаданих документів є документи, візи або штампи, які мають назву існуючої країни або установи, але не відносяться до жодного з різновидів оригінальних документів, існуючих у вказаній країні або міжнародній організації (іноді також відомі, як фіктивні документи).

Дозвіл на проживання

Residence permit

Визначення в Україні:

Посвідка на тимчасове проживання – документ, що посвідчує особу іноземця або особу без громадянства та підтверджує законні підстави для тимчасового проживання в Україні.

Закон «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства»

Посвідка на постійне проживання – документ, що посвідчує особу іноземця або особу без громадянства та підтверджує право на постійне проживання в Україні.

Закон «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства»

В контексті ЄС:

«Дозвіл на проживання» означає дозвіл, виданий органами влади держави-члена, який дозволяє громадянину третьої країни перебувати законно на її території.

Регламент ЄС № 1030/2002 від 13 червня 2002 року, яка встановлює єдиний формат дозволів на проживання громадян третіх країн

Документ № 9303

Document No 9303

Документ ІКАО, в якому визначені технічні вимоги для машинозчитувальних проїзних документів. В даний час цей документ публікується у трьох частинах:

- 1) Машинозчитувальні паспорти;
- 2) Машинозчитувальні візи;
- 3) Машинозчитувальні офіційні проїзні документи.

Стандарти ІКАО, PRADO

<p>Документ, що посвідчує особу</p> <p><i>Identity document</i></p>	<p>Документ, виданий компетентним органом влади держави, призначений для доказу особистості людини, яка має цей документ.</p> <p><i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i></p>
<p>Елементи захисту документів</p> <p><i>Document security features</i></p>	<p>Технологічні функції включені в документ на стадії виготовлення і персоналізації бланку документу для полегшення візуального та / або автоматичного виявлення підробок та здобутих обманним шляхом документів.</p> <p><i>Стандарти ІКАО</i></p>
<p>Ідентифікація (пошук один-до-багатьох)</p> <p><i>Identification (search one-to-many)</i></p>	<p>Процес встановлення особи невідомого шляхом порівняння представленого біометричного зразка проти всіх біометричних шаблонів осіб, що зберігаються в біометричній базі даних, щоб визначити, чи відповідає він будь-якому з шаблонів.</p> <p><i>Стандарти ІКАО</i></p> <p>Див. також Біометричні дані</p>
<p>Ідентичність особи</p> <p><i>Identity of the person</i></p>	<p>Набір різних особистих і фізичних особливостей, даних і якостей, які дозволяють особу відрізнити від інших. У біометричній системі, особа, як правило, встановлюється, коли людина реєструється в системі за рахунок використання так званих «первинних документів» (<i>breeder documents</i>), таких, як свідоцтво про народження та свідоцтво про громадянство.</p> <p><i>Стандарти ІКАО</i></p>
<p>ІКАО</p> <p><i>ICAO</i></p>	<p>Міжнародна організація цивільної авіації (ІКАО): орган ООН, до якого входять понад 180 держав-членів; займається, зокрема, встановленням стандартів і вимог до паспортів та інших документів, включаючи візи.</p> <p><i>Стандарти ІКАО</i></p>
<p>Контактна інтегральна схема (мікрочіп)</p> <p><i>Contact integrated circuit (microchip)</i></p>	<p>Мікросхема для збереження та обробки даних, яка вбудовується, наприклад, в ідентифікаційні картки. Захищений електронний елемент може зберігати, наприклад, такі персональні дані: ім'я, дата народження, місце народження, орган, що видав документ, а також цифроване зображення обличчя власника. Щоб зчитати інформацію з ідентифікаційної картки з контактним чипом її необхідно помістити в зчитувальний пристрій для забезпечення фізичного контакту і з його електричними з'єднувачами.</p>

Стандартні з'єднувачі (контакти), як правило золотистого кольору, є видимими елементами чипу.

Глосарій публічного онлайн-реєстру ідентифікаційних та проїзних документів PRADO (<http://prado.consilium.europa.eu/en/glossaryPopup.html>)

Машинозчитувана зона (МЗЗ)

Machine readable zone (MRZ)

Фіксована ділянка, розташована на сторінці даних паспорті або іншого проїзного документу (а також посвідчення особи у вигляді картки, візові наклейки), на якій містяться обов'язкові та додаткові дані (два рядки даних для паспорта, три лінії на візу), відформатована для машинного зчитування з використанням методів оптичного розпізнавання символів (*Optical character recognition – OCR*).

Стандарти ІКАО

Машинозчитувані паспорти/проїзні документи

Machine Readable Passports (MRTD) Travel Document

Документи, сторінка яких складається з двох зон: 1) зони візуальної перевірки, що містить інформацію про тип документа, зображення обличчя власника документа, персональні, а також дані щодо видачі та терміну дії документа; 2) машинозчитуваної зони, що містить деяку інформацію із зони візуальної перевірки.

Глосарій публічного онлайн-реєстру ідентифікаційних та проїзних документів PRADO (<http://prado.consilium.europa.eu/en/glossaryPopup.html>)

Див. також **Проїзний документ, машинозчитувана зона (МЗЗ), сторінка даних**

Паспорт

Passport

Проїзний документ, виданий урядовим органом країни з метою поїздки за кордон, який посвідчує особу та громадянство його власника.

Стандарти ІКАО

Примітка:

Відповідно до західних традицій, паспорти використовуються для поїздки за кордон, а не як внутрішні для посвідчення особи.

Визначення в Україні:

Паспорт громадянина України є документом, що посвідчує особу та підтверджує громадянство України на території України.

Паспорт громадянина України для виїзду за кордон є документом, що посвідчує особу, підтверджує громадянство України особи, на яку він оформлений, за кордоном і дає право цій особі на виїзд з України і в'їзд в Україну.
Закон «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус»

Примітка:

Звернути увагу на різницю між українським та загальноприйнятим визначенням.

Див. також **Паспортний документ**

Паспорт ООН

UN Laissez-passer

Проїзний документ, що видається ООН (визнається і приймається державами як дійсний проїзний документ) своїм співробітникам для службових поїздок.

Загальна конвенція ООН 1946 року про привілеї та імунітети

Див. також **Проїзний документ, Паспорт**

Паспортний документ

*Passport
Travel document*

Визначення в Україні:

Виданий уповноваженими державними органами України чи іншої держави або статутними організаціями ООН документ, що підтверджує громадянство, посвідчує особу пред'явника, дає право на в'їзд або виїзд з держави і визнаний Україною.

Закон «Про прикордонний контроль»

Термін **Паспортний документ** в міжнародному контексті використовується рідко. Замість того: **Паспорт** (*Passport*), **Проїзний документ** (*Travel document*).

Первинний документ

Breeder document

Документ, справжній або підроблений, який може служити основою для видачі інших ідентифікаційних документів (в тому числі шахрайським шляхом).

Оксфордський словник

Перевірка (пошук одного до-одного) Вирифікація

*Verification
(search one-to-one)*

Процес порівняння представленого біометричного зразка особи з раніше збереженим його біометричним шаблоном для підтвердження ідентичності особи.

Стандарти ІКАО

Див. також **Біометричні дані**

<p>Персоналізація документів, що посвідчують особу</p>	<p>Введення особистих даних власника майбутнього документу в бланк документу. У зв'язку з технологічною складністю (використання лазера для гравіювання даних в багат шаровому полікарбонатному пластику, електронне нанесення біометричних даних на електронний чіп та інші антиконтрафактні технології), персоналізація сучасних документів, що засвідчують особу, ведеться не за місцем подачі заяви про видачу документа, а в спеціалізованих установах (в Україні – Центр персоналізації документів).</p>
<p><i>Personalization of identity documents</i></p>	<p>Стандарти ІКАО</p>
<p>Див. Також Документ, що посвідчує особу</p>	
<p>Підробка (незаконні зміни в документі)</p>	<p>Шахрайська зміна будь-якої частини документу.</p>
<p><i>Forgery</i></p>	<p>Стандарти ІКАО</p>
<p>Див. також Сфальсифікований документ</p>	
<p>Підробка (несанкціоноване виготовлення)</p>	<p>Несанкціоноване виготовлення документу будь-якими засобами.</p>
<p><i>Counterfeit</i></p>	<p>Стандарти ІКАО</p>
<p>Див. також Сфальсифікований документ</p>	
<p>Проїзний документ</p>	<p>Офіційний документ (напр. паспорт, віза, офіційний проїзний документ), що посвідчує особу, видається урядовою установою або міжнародною організацією для переміщення людей через міжнародні кордони і гарантує урядовим органам інших держав, що власник може повернутись до країни, яка його видала.</p>
<p><i>Travel document</i></p>	<p>Найбільш загальноприйнятим проїзним документом вважається паспорт, в якому зазначено громадянство власника. Проте, іноді використовуються документи, у яких не вказане громадянство (Згідно термінології ІКАО – офіційний проїзний документ (<i>official travel document</i>), як наприклад: 1) проїзний документ біженця (<i>Refugee travel document</i>), в тому числі виданий згідно Конвенції 1951 року щодо статусу біженців; 2) проїзний документ особи без громадянства (<i>Stateless person travel document</i>), в тому числі виданий згідно Конвенції 1954 року щодо статусу осіб без громадянства; 3) паспорт іноземця (<i>Alien's passport</i>), виданий урядовим органом резиденту-іноземцю; 4) паспорт ООН (<i>United Nations Laissez-Passer</i>).</p>
<p>Стандарти ІКАО також відносяться до проїзних документів та машинозчитувальних віз.</p>	<p>Стандарти ІКАО</p>
<p>Див. також Паспорт, Паспорт ООН</p>	

Самозванець <i>Impostor</i>	Особа, яка подає заяву або отримує документ, видаючи себе за іншого, або особа, яка змінює свій зовнішній вигляд, щоб представити себе, як іншу особу з метою використання документа цієї особи. <i>Стандарти ІКАО</i>
Свідоцтво про народження <i>Birth certificate</i>	Оригінальний документ, зазвичай виданий виконавчим органом влади або релігійною установою, який свідчить, поміж іншого, про дату та місце народження особи. <i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i>
Співпадіння (в біометрії) <i>Matching (in biometrics)</i>	Процес порівняння взятого біометричного зразка з раніше збереженим його шаблоном та підрахунок рівня їх подібності. Рішення про співпадіння чи неспівпадіння базується на оцінці, чи підрахований рівень перевищує заданий поріг. <i>Стандарти ІКАО</i> Див. також Біометричні дані
Сторінка даних <i>Data page</i>	Визначення в Україні: Призначений для внесення інформації про особу аркуш із спеціального матеріалу, що забезпечує персоналізацію за допомогою технологій лазерного гравіювання та лазерної перфорації для документів, виготовлених у формі книжечки, або лицювий чи зворотний бік документа, виготовленого у формі картки. <i>Закон «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус»</i> Див. також Персоналізація документів, що посвідчують особу
Сфальсифікований документ <i>Fraudulent document</i>	Будь-який проїзний документ або посвідчення особи, який: 1) був підроблений або змінений будь-яким матеріальним чином будь-якою особою або установою, крім тих, які в законному порядку уповноважені виготовляти або видавати проїзні документи та посвідчення особи від імені держави; 2) або документ, який був неналежним чином виданий або отриманий за допомогою представлення невірних даних, корупції, примусу або будь-яким іншим незаконним чином; 3) або документ, який використовується особою, іншою, ніж його законний власник. <i>Протокол проти незаконного ввозу мігрантів по суші, морю і повітря, що доповнює Конвенцію ООН проти транснаціональної організованої злочинності</i> Див. також Первинний документ

8. ТРУДОВА МІГРАЦІЯ

<p>Блакитна картка ЄС</p> <p><i>EU blue card</i></p>	<p>В контексті ЄС:</p> <p>Дозвіл на проживання, що видається висококваліфікованому працівнику, який не є громадянином ЄС, та надає право жити та працювати в державі ЄС, за умови, що він має високі професійні кваліфікації, як наприклад, вища освіта, а також трудовий договір або пропозицію на працевлаштування з заробітною платнею вище середнього рівня держави ЄС, в якій пропонується робота.</p> <p><i>Директива ЄС 2009/50/ЄС про умови в'їзду та проживання громадян третіх країн в цілях висококваліфікованого працевлаштування</i></p>
<p>Витік мізків (Відтік висококваліфікованих працівників)</p> <p><i>Brain drain</i></p>	<p>Збиток, нанесений країні внаслідок еміграції висококваліфікованих осіб.</p> <p><i>Тлумачний словник МОП</i></p> <p>Див. також Еміграція</p>
<p>Гастарбайтер</p> <p><i>Gastarbeiter</i> <i>Guest worker</i></p>	<p>Мігрант, працевлаштований та поселений на обмежений проміжок часу на території певної країни.</p> <p>Примітка: Термін більше не використовується, набув розповсюдження у п'ятдесятих-шістдесятих роках ХХ століття.</p>
<p>Двосторонні угоди про співробітництво в галузі трудової міграції</p> <p><i>Bilateral labour migration agreements</i></p>	<p>Формальні механізми, укладені між державами, які по суті є юридично обов'язковими зобов'язаннями, пов'язані з міждержавним співробітництвом в галузі трудової міграції. Цей термін також використовується для опису менш формальних домовленостей між державами-учасниками угоди, що регулюють пересування робочої, а також рядом інших суб'єктів, включаючи окремі міністерства, організації роботодавців.</p> <p><i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i></p> <p>Див. також Трудова міграція</p>
<p>Дозвіл на застосування праці іноземців та осіб без громадянства</p> <p><i>Work permit</i></p>	<p>Юридичний документ, виданий компетентним органом держави працедавцю, що дає дозвіл на застосування праці трудівників-мігрантів в приймаючій країні на період дії такого дозволу.</p> <p><i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i></p>

Визначення в Україні:

Дозвіл, що видається роботодавцям територіальними органами Державної служби зайнятості на застосування на конкретних посадах праці встановлених законом категорій іноземців та осіб без громадянства.

Порядок видачі, продовження дії та анулювання дозволу на застосування праці іноземців та осіб без громадянства, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27 травня 2013 р. № 437

Див. також **Трудівник-мігрант, Трудова міграція**

Єдиний дозвіл

Single permit

В контексті ЄС:

Дозвіл на проживання, виданий відповідними компетентними органами держави-члена ЄС, що дозволяє громадянину третьої країни легально проживати на її території в цілях роботи.

Директива ЄС 2011/98/EU про єдину процедуру подачі заявки на отримання єдиного дозволу для громадян третіх країн, з матою проживання та праці на території держави-члена

Див. також **Дозвіл на проживання**

Інтелектуальна міграція

Intellectual migration

Міграція осіб, що мають науковий ступінь кандидата або доктора наук, виїжджають закордон з власної волі або за запрошенням, працюють переважно у високоінтелектуальних сферах: освіта, наука, технології.

Примітка:

Визначення «інтелектуальна міграція» переважає над визначенням «витік мізків». Це відбувається тому, що термін «витік» зменшує сам феномен до проблеми, а саме, тієї країни, що втрачає. А насправді, в той час як «мозок» одного суспільства «зливається», то, в іншому в той час він стає надбанням. Термін «інтелектуальна міграція» представляє явище більш повним з точки зору міжнародного суспільства.

Див. також **Притік мізків, Витік мізків**

Кваліфікований мігрант
Skilled migrant

Трудящий-мігрант, який завдяки своїм навичкам зазвичай підпадає під спрощені процедури адмісії в приймаючій країні (а також користується привілеями щодо перебування, зміни місця роботи і возз'єднання з родиною).

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

<p>Марнування мізків (Нераціональне не використання потенціалу висококваліфікованих іммігрантів)</p>	<p>Невизнання навичок (і кваліфікації), набутих іммігрантами за межами країни, які не дозволяють їм повною мірою використовувати свій потенціал.</p>
<p><i>Brain waste</i></p>	<p><i>Тлумачний словник МОП</i></p>
<p>Міжкорпоративно переведений працівник</p>	<p>Працівник компанії, який тимчасово переводиться в її іноземне представництво (відділення, філія, офіс, спільне підприємство і т.д.).</p>
<p><i>Intra-corporate transferee</i></p>	<p><i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i></p>
	<p>В контексті ЄС: Див. <i>Директива ЄС 2014/66/EU щодо умов в'їзду та перебування громадян третіх країн в рамках міжкорпоративного переведення</i></p>
<p>Перекази коштів</p>	<p>Процедура передачі зароблених або отриманих коштів мігрантів до бенефіціарів країн їхнього походження.</p>
<p><i>Remittances</i></p>	<p><i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i></p>
	<p>Див. також Трудова міграція, Трудівник-мігрант</p>
<p>Прикордонний трудівник</p>	<p>Трудівник-мігрант, який зберігає своє звичайне місце проживання в сусідній державі, в яку він зазвичай повертаються кожен день або принаймні один раз на тиждень.</p>
<p><i>Frontier worker</i></p>	<p><i>Міжнародна конвенція ООН про захист прав всіх трудящих-мігрантів та членів їх сімей</i></p>
	<p>Див. також Трудівник-мігрант</p>
<p>Притік мізків (Притік висококваліфікованих працівників)</p>	<p>Вигоди для країни внаслідок імміграції висококваліфікованих осіб.</p>
<p><i>Brain gain</i></p>	<p><i>Тлумачний словник МОП</i></p>
	<p>Див. також Імміграція</p>
<p>Сезонний працівник</p>	<p>Трудівник-мігрант, робота якого за своїм характером залежить від сезонних умов і виконується тільки протягом частини року.</p>
<p><i>Seasonal worker</i></p>	<p><i>Міжнародна конвенція про захист прав усіх трудящих-мігрантів і членів їх сімей, 1990 р.</i></p>

В контексті ЄС:

Громадянин третьої країни, який зберігає своє основне місце проживання в третій країні і тимчасово законно перебуває на території держави-члена для здійснення трудової діяльності протягом певного сезону року, за одним або декількома трудовими договорами, заключеними між даною особою та роботодавцем в даній державі-члені.

Директива ЄС 2014/36/ЄС про умови в'їзду та перебування громадян третіх країн з метою працевлаштування на сезонну роботу

Див. також **Трудова міграція, Гастарбайтер**

Трудівник-мігрант

Migrant worker

Особа, яка була, є або має намір бути залучена до оплачуваної діяльності в країні, громадянином якої вона не є.

Конвенція ООН про захист всіх трудящих мігрантів та членів їх сімей

Особа, яка допускається приймаючою країною зі специфічною метою оплачуваної економічної діяльності в межах цієї країни. Термін перебування в країні в даному випадку обумовлюється видом працевлаштування.

Довідник ОЕСР зі статистичної термінології

Примітка:

Визначення ООН є більш поширеним в літературі і більше всеосяжним, так як воно включає тих трудящих-мігрантів, які можуть в даний час бути без роботи, але працювали раніше.

Див. також **Гастарбайтер, Трудова міграція**

Трудова міграція

Labour migration

Пересування людей зі своєї країни в іншу країну з метою найму на роботу. У більшості країн трудова міграція регулюється національним міграційним законодавством. Крім того, деякі країни відіграють активну роль у регулюванні зовнішньої трудової міграції та створенні сприятливих умов для своїх громадян за кордоном.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Визначення в Україні:

Переміщення особи, пов'язане з перетинанням державного кордону або меж адміністративно-територіальної одиниці з метою виконання або пошуку роботи.

Закон «Про зайнятість населення»

Див. також **Трудівник-мігрант, Гастарбайтер**

9. УСТАНОВИ З ПИТАНЬ МІГРАЦІЇ

<p>Acquis communautaire (acquis)¹³</p> <p>Acquis communautaire (acquis)</p>	<p>В контексті ЄС:</p> <p>Сукупність прав та обов'язків, які є обов'язковими для всіх держав ЄС. Такі положення постійно оновлюються та містять в собі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) зміст, принципи та політичні цілі Договорів; 2) законодавство, прийняте відповідно до Договорів та прецедентне право Суду; 3) декларації та резолюції, прийняті ЄС; 4) інструменти спільної зовнішньої політики та політики безпеки; 5) інструменти юстиції та внутрішніх справ; 6) міжнародні угоди, укладені державами ЄС між собою за напрямками діяльності ЄС. <p><i>Генеральний директорат ЄК з питань розширення</i></p>
<p>Аналіз прогалин та потреб</p> <p>Gaps and needs analysis</p>	<p>В контексті ЄС:</p> <p>Аналіз певного виду діяльності, з метою виявлення поточних недоліків та сфер, які потребують подальшого удосконалення, для досягнення поставлених цілей та задач.</p>
<p>Європейська міграційна мережа (ЕММ)</p> <p>European Migration Network (EMN)</p>	<p>В контексті ЄС:</p> <p>Орган, заснований з метою забезпечення органів ЄС та держав-членів актуальною, об'єктивною і достовірною інформацією з питань міграції та притулку, з точки зору вироблення політичного курсу ЄС. Мережа також надає інформацію для громадськості. ЕММ співпрацює з Національними контактними пунктами, що створюються в кожній державі-члені.</p> <p><i>Рішення ЄС 2008/381/ЄС</i></p>
<p>Євростат</p> <p>Eurostat</p>	<p>В контексті ЄС:</p> <p>Статистична установа ЄС в межах Європейської Комісії, завданням якої є забезпечення органів ЄС та держав-членів порівняльними статистичними даними на основі гармонізації та єдиної методології збору.</p>
<p>Інституційна розбудова Розбудова спроможності</p> <p>Capacity building</p>	<p>Підвищення потенціалу урядів і громадянського суспільства шляхом поглиблення їх знань і підвищення кваліфікації.</p> <p><i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i></p>

13 що означає «доробок спільноти».

Консульська посадова особа <i>Consular officer</i>	Будь-яка особа, включаючи главу консульського офісу, на яку покладено обов'язок по виконанню консульських функцій. Конвенції про консульські відносини, 1963 р. <i>Ст. 1 Віденської конвенції про консульські відносини 1963 року</i>
Консульський захист <i>Consular protection</i>	Консульські функції, націлені на надання допомоги громадянам, які перебувають за кордоном, у захисті їх прав та інтересів у місцевих судах. Зокрема, захист поширюється на мігрантів, заарештованих або ув'язнених, затриманих під нагляд в очікуванні суду, або затриманих в будь-якій іншій формі. Такі мігранти повинні бути негайно інформовані про право зв'язатись з консульським представництвом. <i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i>
Консульські функції <i>Consular functions</i>	Захист в державі перебування інтересів держави, що представляється та її громадян; сприяння розвитку торгових, економічних, культурних і наукових зв'язків між представленою державою та державою перебування. <i>Ст. 5 Віденської конвенції про консульські відносини, 1963 р.</i>
Міжнародна допомога <i>International assistance</i>	Підтримка, що надається міжнародним співтовариством: гуманітарна допомога, фінансові відрахування та послуги навченого персоналу. <i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i>
Найкращі практики <i>Best practices</i>	Засоби та способи успішного застосування існуючих норм і принципів як на міжнародному, так і на національному рівні. Крайні практики можуть бути застосовані у вигляді робочих інструкцій, кодексів поведінки, підзаконних нормативно-правових актів, але вони не повинні призводити до ослаблення або скасування чинного законодавства. Ознаки, що характеризують найкращі практики: новаторство, розвиток творчих рішень; позитивний вплив на рівень дотримання прав мігрантів; стійкий ефект, особливо, коли залучаються самі мігранти; потенціал для подальшого розвитку. <i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i>

Офіцер зв'язку з питань імміграції

Immigration liaison officer (ILO)

В контексті ЄС:

Представник однієї з держав-членів, працевлаштований за кордоном імміграційною службою або іншими компетентними органами з метою встановлення і підтримання контактів з владою приймаючої країни для сприяння запобіганню та боротьбі з незаконною імміграцією, поверненню іммігрантів з нерегульованим статусом та управління врегульованою міграцією.

Регламент ЄС № 377/2004 щодо офіцерів зв'язку з питань імміграції

Див. також **Мігрант з нерегульованим статусом**

Панель Східного Партнерства з питань міграції та притулку

Eastern Partnership (EaP) Panel on Migration and Asylum

В контексті ЄС:

Платформа співробітництва та діалогу у сфері міграції та притулку між країнами Східного Партнерства та державами-членами ЄС, ініційована у 2011 році. Панель прагне сприяти наблизенню стандартів через обмін кращими практиками між відповідними державними структурами в країнах Східного Партнерства, державах-членах ЄС та всіма зацікавленими сторонами, залученими у сферу міграції та надання притулку.

<http://www.iom.int/>, <http://eapmigrationpanel.org/>

Див. також **Притулок**

План дій

Action plan

В контексті ЄС:

План заходів із зазначенням конкретних дій і відповідальних за їх виконання з метою досягнення цілей та задач, визначених відповідною стратегією.

Система «Євродак»

Eurodac

В контексті ЄС:

Автоматизована (IT) система, що, дозволяє збір, передачу та співставлення відбитків пальців заявників на надання притулку та осіб, які були заарештовані у зв'язку з незаконним перетинком зовнішнього кордону ЄС. Порівнюючи відбитки пальців можна визначити, за вимогами Дублінської конвенції, чи шукач притулку або мігрант з нерегульованим статусом раніше попросив притулку в іншій країні ЄС, чи шукач притулку перебув на території ЄС незаконно.

Регламент ЄС № 2725/2000 про створення системи «Євродак»

Див. також **Притулок, Шукач притулку**

10. КОРДОН

Автоматизований (автоматичний) прикордонний контроль

Automated border control

В контексті ЄС:

Використання автоматичних або напівавтоматичних систем, які перевіряють ідентичність пасажирів, що перетинають кордони в пунктах перетину кордону, без безпосередньої участі посадових осіб.

Комюніке Європейської комісії (2008) 69 Комісії з підготовки подальших кроків в управлінні кордонами в Європейському Союзі

Див. також **Прикордонний контроль**

Адмісія, дозвіл на в'їзд до країни, допуск

Admission

Дозвіл в'їхати в країну, наданий іноземцю в пункті пропуску (авіа, морський або автомобільний) посадовими особами, що здійснюють контроль на кордоні.

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Зелений кордон

Green border

Термін, що використовується для характеристики частини сухопутного кордону держави між пунктами пропуску. Водний кордон (річкова або берегова лінія) також може мати назву «блакитний кордон».

Довідник МОМ з термінології у сфері міграції

Примітка:

Даний термін є неофіційним і не використовується в офіційних документах. Зазвичай офіційним є використання термінів **сухопутний кордон** (*land border*) та **морський кордон** (*sea border*).

**Інтегроване управління кордонами
Інтегрований прикордонний менеджмент**

Integrated border management

Визначення в Україні:

Комплекс заходів, що передбачає:

- 1) координацію діяльності компетентних державних органів із забезпечення безпеки і відкритості державного кордону;
- 2) забезпечення охорони державного кордону, пропуску в установленому порядку через державний кордон осіб, транспортних засобів і товарів, провадження інформаційної та оперативного-розшукової діяльності, проведення аналізу ризиків та здійснення запобіжних заходів;
- 3) провадження суб'єктами інтегрованого управління кордонами діяльності із запобігання, виявлення, розкриття (розслідування) транскордонних злочинів;
- 4) створення чотирирівневої системи контролю за в'їздом та перебуванням в Україні іноземців та осіб без громадянства;

- 5) забезпечення міжнародного, прикордонного та міжвідомчого співробітництва.

*Розпорядження КМУ № 2031-р від 27.10.2010 р.
Про схвалення Концепції інтегрованого
управління кордонами*

Примітка:

Представлене формулювання по своїй суті відповідає визначенню, що використовується в країнах ЄС, яке було прийнято на зустрічі Ради Європейського Союзу (з питань юстиції та внутрішніх справ) від 20-21 вересня 2006 року.

Контактний пункт
Консультаційний пункт

*Contact point
Consultation point*

В контексті співпраці та взаємодії установ країн ЄС з прикордонних питань:

Спеціально обладнане місце, створене, як правило, у пункті пропуску двох суміжних держав на основі відповідних домовленостей між їх компетентними органами для обміну інформацією важливою для контролю на кордоні, наприклад¹⁴:

- 1) зміни у законодавстві держав Сторін;
- 2) про обставини, що призводять до ускладнень під час перетинання державного кордону;
- 3) про надзвичайні ситуації у пунктах пропуску через державний кордон та під'їзних шляхах;
- 4) про обстановку, яка може вплинути на організацію здійснення спільного контролю;
- 5) про осіб, яким відмовлено у в'їзді на територію держави Сторони та причини відмови;
- 6) про порушення або спроби порушення законодавства держав Сторін під час перетинання державного кордону.

Контроль на кордоні

Border control

В контексті ЄС:

Діяльність, здійснювана на кордоні, відповідно до і для цілей Регламенту ЄС 562/2006, у відповідь виключно на здійснення або намір здійснити перетин даного кордону, незалежно від будь-яких інших міркувань. Діяльність складається з **перевірок на кордоні (border checks)** та **нагляду за кордоном (border surveillance)**.

*Регламент ЄС № 562/2006 від 15 березня
2006 р.*

Див. також **Охорона державного кордону; Прикордонний контроль**

Примітка:

Англійський термін **Border control** не варто плутати з українським **Прикордонний контроль**.

14 Протокол між Адміністрацією Державної прикордонної служби України і Головним Комендантом Прикордонної варті Республіки Польща про умови створення і функціонування консультаційних пунктів від 22.09.2004 р.).

Контрольовані
прикордонні
райони

Border zone
Frontier

Визначення в Україні:

Ділянка місцевості, яка визначена у межах території району і міста, прилеглої до державного кордону або до узбережжя моря, що охороняється Державною прикордонною службою, а також у межах територіального моря, внутрішніх вод, частини вод прикордонних річок, озер та інших вододім і розташованих у цих водах островів.

Закон «Про державний кордон України»

Примітка:

Цей термін застосовується також в контексті примусового повернення та примусового видворення іноземців та осіб без громадянств.

Див. Закон про правовий статус іноземців та осіб без громадянства

Кордон

Border
Boundary
Frontier

Визначення в Україні:

Лінія і вертикальна поверхня, що проходить по цій лінії, які визначають межі території України – суші, вод, надр, повітряного простору.

Закон «Про державний кордон України»

В контексті ЄС:

Кордон (внутрішній в межах ЄС):

- 1) сухопутні кордони, в тому числі річкові та озерні, між державами-членами;
- 2) аеропорти держав-членів для внутрішніх перельотів;
- 3) морські, річкові та озерні порти держав-членів для регулярних поромних сполучень між державами-членами.

Кордон (зовнішній ЄС)

Сухопутні кордони держав-членів, включаючи річкові та озерні кордони та аеропорти, річкові та озерні порти, у тому випадку, якщо вони не є внутрішніми кордонами.

Регламент ЄС № 562/2006 – Шенгенські прикордонні правила

Мешканці
прикордонної
зони

Border residents

В контексті Угод між Україною та державами-членами ЄС про місцевий прикордонний рух:

Особи, які постійно проживають у прикордонній зоні на період, визначений у двосторонній угоді між державою-членом ЄС та прикордонною третьою державою, що становить не менше 1 року, що підтверджується відповідним документом.

Регламент ЄС № 1931/2006 про місцевий прикордонний рух

Див. також **Прикордонна зона**

Місцевий прикордонний рух

Local border traffic

В контексті Угод між Україною та державами-членами ЄС про місцевий прикордонний рух:

Регулярний перетин спільного кордону держав Договірних Сторін жителями прикордонної зони держави однієї Договірної Сторони з метою перебування у прикордонній зоні держави іншої Договірної Сторони з суспільних, культурних або сімейних причин та з обґрунтованих економічних причин, які відповідно до національного законодавства держави іншої Договірної Сторони не визнаються прибутковою діяльністю, протягом періоду, який не перевищує термінів перебування, встановлених у Угоді.

Як приклад, Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про правила місцевого прикордонного руху

Примітка:

Вищезазначене визначення відповідає положенням Постанови Ради ЄС № 1931/2006 про місцевий прикордонний рух.

Незаконне перетинання

Illegal crossing

Незаконним є перетинання державного кордону України будь-яким способом поза пунктами пропуску через державний кордон України або в пунктах пропуску через державний кордон України без відповідних документів або за документами, що містять недостовірні відомості про особу, чи без дозволу відповідних органів влади. Правопорушенням також є спроба такого перетинання. За вказані правопорушення передбачено адміністративну відповідальність.

Кодекс України про адміністративні правопорушення

Примітка:

Встановлено також адміністративну і кримінальну відповідальність за порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї (*Закон «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України»*).

Охорона державного кордону

Border surveillance

Визначення в Україні:

Здійснення Державною прикордонною службою України на суші, морі, річках, озерах та інших водоймах, а також Збройними Силами України у повітряному та підводному просторі відповідно до наданих їм повноважень заходів з метою забезпечення недоторканності державного кордону України.

Закон «Про державний кордон України»

<p>Охорона державного кордону</p>	<p>В контексті ЄС: <u>Нагляд за кордоном (<i>Border surveillance</i>)</u> – Нагляд за кодоном між пунктами пропуску та нагляд за пунктами пропуску поза встановленими годинами їх роботи, з метою попередження фактів уникнення прикордонних перевірок особами, що мають намір перетнути кордон. <i>Регламент ЄС № 562/2006 від 15 березня 2006 р.</i></p>
<p><i>Border surveillance</i></p>	<p>Див. також Прикордонний контроль</p>
<p>Пасажир</p>	<p>Особа, що пересувається на транспортному засобі (човні, автобусі, автомобілі, літаку, трамваї і т.д.), але не керує ним. <i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i></p>
<p><i>Passenger</i></p>	
<p>Перевізник</p>	<p>Визначення в Україні: Будь-яка фізична або юридична особа, яка здійснює на комерційній основі чи за власний кошт діяльність із перевезення пасажирів чи (та) вантажів через державний кордон. <i>Закон «Про прикордонний контроль»</i></p>
<p><i>Carrier</i></p>	<p>Власник або замовник транспортного засобу. Термін перевізник зазвичай вживається відносно авіакомпаній, автобусних, залізничних або морських компаній. За законом деяких держав цей термін позначає будь-якого власника транспортного засобу, який перевозить особу на її територію. <i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i></p>
<p>Правові норми про відповідальність перевізника</p>	<p>Право, яке накладає адміністративні або кримінальні санкції на перевізників, які доставляють на територію держави осіб без дійсних в'їзних документів. <i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i></p>
<p><i>Carrier liability law</i></p>	<p>Визначення в Україні: Підприємства (їх об'єднання), установи, організації, фізичні особи – підприємці, які здійснюють міжнародні пасажирські перевезення, за невиконання обов'язку перевірити перед початком міжнародного пасажирського перевезення наявність у пасажирів документів, необхідних для в'їзду до держави прямування, транзиту, що призвело до перевезення чи спроби перевезення пасажирів через державний кордон України без необхідних документів, несуть відповідальність у вигляді штрафу. <i>Закон України «Про відповідальність перевізників під час здійснення міжнародних пасажирських перевезень»</i></p>

Примітка:

1. Така відповідальність встановлена на виконання міжнародних зобов'язань України щодо протидії нелегальній міграції та торгівлі людьми.
2. Див. також ст. 11 Протоколу про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї та ст. 11 Протоколу проти незаконного ввозу мігрантів по суші, морю і повітря, що доповнюють Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності; ст. 7 Конвенції Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми

Прикордонна зона

Border area

В контексті Угод між Україною та державами-членами ЄС про місцевий прикордонний рух:

Територія адміністративних одиниць держав Договірних Сторін, яка не перевищує 30 кілометрів від спільного кордону; якщо частина такої адміністративної одиниці лежить на відстані між 30 та 50 кілометром від лінії кордону, то вона тим не менш визнається частиною прикордонної зони.

Як приклад, Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про правила місцевого прикордонного руху

Примітка:

Вищезазначене визначення відповідає положенням Постанови Ради ЄС № 1931/2006 про місцевий прикордонний рух.

Див. також **Мешканці прикордонної зони**

Прикордонна смуга

Border strip

Визначення в Україні:

Ділянка місцевості, яка встановлюється безпосередньо уздовж державного кордону на його сухопутних ділянках або уздовж берегів прикордонних річок, озер та інших водойм у межах територій селищних і сільських рад, прилеглих до державного кордону, але не може бути меншою від ширини смуги місцевості, що розташована в межах від лінії державного кордону до лінії прикордонних інженерних споруджень.

Закон «Про державний кордон України»

Прикордонний контроль

Border checks

Визначення в Україні:

Державний контроль, що здійснюється Державною прикордонною службою України, який включає комплекс дій і систему заходів, спрямованих на встановлення законних підстав для перетинання державного кордону особами, транспортними засобами і переміщення через нього вантажів. Прикордонний контроль здійснюється з метою протидії незаконному переміщенню осіб через державний кордон, незаконній міграції, торгівлі людьми, а також незаконному переміщенню зброї, наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, боєприпасів, вибухових речовин, матеріалів і предметів, заборонених до переміщення через державний кордон.

Закон «Про прикордонний контроль»

В контексті ЄС:

Перевірки на кордоні (Border checks) – Перевірки, що проводяться в пунктах пропуску через кордон, для забезпечення того, щоб особа, у тому числі її транспортні засоби та об'єкти в її розпорядженні, отримали дозвіл в'їжджати на територію держави-члена або залишити її.

Регламент ЄС № 562/2006 від 15 березня 2006 р.

Прикордонний район

Border region

В контексті Угоди між Україною та ЄС про реадмісію осіб:

Територія, яка знаходиться в межах 30 кілометрів від спільного сухопутного кордону між Україною та державою-членом, а також територія морських портів, зокрема митні зони, та міжнародні аеропорти України й держав-членів.

Угода між Україною та ЄС про реадмісію осіб

Пункт пропуску (через державний кордон)

Border crossing point

Визначення в Україні:

Спеціально виділена територія на залізничних і автомобільних станціях, у морських і річкових портах, в аеропортах (на аеродромах) з комплексом будівель, споруд і технічних засобів, де здійснюються прикордонний, митний та інші види контролю і пропуск через державний кордон осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна.

*Постанова КМУ № 751 від 18 серпня 2010 р.
Про затвердження Положення про пункти пропуску через державний кордон та пункти контролю*

В контексті ЄС:

Місце, визначене компетентними органами для перетину зовнішніх кордонів.

Директива ЄС 2004/82/ЄС

Див. також **Прикордонний контроль, Охорона державного кордону**

Спільне патрулювання

Joint patrolling

Проводиться в інтересах здійснення спільних заходів з охорони державного кордону та з метою координації заходів, що проводяться прикордонними відомствами суміжних країн на державному кордоні й спрямовані на запобігання незаконному переміщенню через державний кордон осіб, транспортних засобів, вантажів та інших товарів, а також вирішення інших питань відповідно до їх компетенції.

Наприклад, Протокол між Адміністрацією Державної прикордонної служби України та Головним Комендантом Прикордонної варту Республіки Польща про спільне патрулювання

<p>Транзит <i>Transit</i></p>	<p>Перетин країни (чи країн), на шляху до третьої країни – країни призначення. Транзит також може включати зупинки на шляху проходження різної тривалості, при переїзді між двома або більше країнами, або випадкові зупинки під час безперервного перевезення, або з метою зміни літака або пересадки на інший регулярний рейс чи інший вид транспорту.</p> <p><i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i></p> <p>Визначення в Україні: Транзитний проїзд – це в'їзд іноземця або особи без громадянства в Україну з однієї держави, переміщення в межах визначеного у проїзному квитку часу (а в разі відсутності квитка – строку, фактично необхідного для перетинання території України на відповідному виді транспорту) через територію України та виїзд за її межі до іншої держави.</p> <p><i>Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства»</i></p> <p>Див. також Транзитна країна</p>
<p>Транзитна віза <i>Transit visa</i></p>	<p>Віза, видана з необхідністю перетину країни, на шляху до третьої країни – країни призначення. Зазвичай дійсна протягом трьох або менше днів.</p> <p><i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i></p>
<p>Управління кордонами Прикордонний менеджмент <i>Border management</i></p>	<p>Сприяння дозволеному руху різних потоків осіб: ділових людей, туристів, мігрантів, біженців; виявлення та запобігання незаконному в'їзду іноземців в дану країну. Заходи з управління кордонами включають застосування державами візових вимог, санкцій до транспортних компаній, які незаконно ввозять іноземців в країну, а також визначення процедур з перетину кордонів. Міжнародні стандарти вимагають збалансованого підходу між сприянням в'їзду законослухняних подорожуючих та запобіганням в'їзду осіб, що намагаються потрапити в країну з неправдивими намірами або з невідповідними документами.</p> <p><i>Довідник МОМ з термінології у сфері міграції</i></p>
<p>ФРОНТЕКС <i>FRONTEX</i></p>	<p>В контексті ЄС: Європейське агентство з управління оперативним співробітництвом на зовнішніх кордонах держав-членів Європейського Союзу є спеціалізованою та незалежною установою, якій доручено координувати операційну співпрацю між державами-членами в галузі забезпечення безпеки кордонів. ФРОНТЕКС доповнює національні системи управління кордонами держав-членів.</p> <p><i>Регламент ЄС 2007/2004</i></p>

**Шенгенська
Конвенція**

*Schengen
Convention*

В контексті ЄС:

Конвенція про застосування Шенгенської угоди доповнює Шенгенську угоду і встановлює гарантії та механізми реалізації свободи пересування.

Див. також **Шенгенські acquis**

**Шенгенська
інформаційна
система (SIS)**

*Schengen
Information
System (SIS)*

В контексті ЄС:

Спільна (держав-членів ЄС, Ісландія, Норвегія та Швейцарія) інформаційна система, яка надає можливість відповідним органам кожної країни, шляхом процедури автоматизованого пошуку, отримувати доступ до попереджень щодо осіб та речей з метою прикордонних, митних, правоохоронних та інших перевірок в контексті застосування Шенгенської угоди.

Шенгенське право

Див. також **Шенгенські acquis**

**Шенгенська
угода**

*Schengen
Agreement*

В контексті ЄС:

Угода, підписана 14 червня 1985 року між Бельгією, Францією, Німеччиною, Люксембургом і Нідерландами, за якою країни домовилися, що будуть поступово скасовувати контроль на спільних кордонах та забезпечувати свободу пересування.

Див. також **Шенгенські acquis**

**Шенгенське
законодавство,
Шенгенські
acquis**

Schengen acquis

В контексті ЄС:

Шенгенська Угода та Шенгенська Конвенція, а також правила, прийняті на основі цих документів, як і відповідні додаткові угоди. З 1999 року вони стали частиною інституційної та законодавчої бази Європейського Союзу на основі Протоколу до Амстердамської угоди.

АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК (УКР.)

Acquis communautaire (acquis)	79	Вигаданий документ	69
PRADO (Публічний реєстр документів, що посвідчують особу та проїзних документів Ради ЄС).	67	Видворення	28
Автоматизована (автоматична) система ідентифікації	67	Визначення статусу біженця	43
Автоматизована (автоматична) система ідентифікації відбитків пальців	67	Виконавчий протокол (імплементаційний) протокол	28
Автоматизований (автоматичний) обмін даними	56	Вилучення	28
Автоматизований (автоматичний) прикордонний контроль	82	Вирифікація	72
Альтернативи імміграційному ув'язненню	27	Витік мізків (Відтік висококваліфікованих працівників)	75
Аналіз прогалин та потреб	79	Відклик заяви	52
Аналіз ризиків	18	Віза	7
Апатрид	25	Внутрішньо переміщені особи	43
Апеляція	56	Внутрішня міграція	8
Асиміляція	56	Возз'єднання сім'ї	52
Безконтактна інтегральна схема (мікрочіп)	68	Впорядкована міграція	8
Безпечна країна походження	41	Вразлива група	56
Безпечне повернення	27	Вразливі особи	56
Біженець	41	Всиновлення	52
Біженець (prima facie)	42	Гастарбайтер	75
Біженець (мандатний)	42	Геноцид	57
Біженці в русі	42	Глобалізація	8
Біженці де факто	42	Грін-кард	57
Біженці на місці	42	Громадянин	24
Біженці сюр плас	42	Громадянин третьої держави (країни)	9
Біометричні дані	68	Громадянство	24
Біометричні паспорти (також відомі, як електронні паспорти)	68	Гуманітарне право	57
Біометрія	68	Гуманітарний захист	43
Біпатризм	25	Двосторонні угоди про співробітництво в галузі трудової міграції	75
Блакитна картка ЄС	75	Делікатні (чутливі) дані	57
		Демографія	9
		Депортація	29
		Дискримінація	57
		Дитина	52
		Діаспора	9

Добровільне повернення	29	Заявник	53
Довгостроковий мігрант	10	Заявник на міжнародний захист	45
Договір про реадмісію	29	Зворотна міграція	11
Дозвіл на застосування праці іноземців та осіб без громадянства	75	Здоров'я	59
Дозвіл на проживання	69	Зелений кордон	82
Документ № 9303	69	Злочини ненависті	59
Документ, що посвідчує особу	70	Зміна статусу	11
Дублінський III Регламент	44	Змішана міграція	11
Експатріація	30	Змішані потоки	11
Експлуатація	58	Знеособлення персональних даних	59
Екстрадиція	30	Ідентифікація (пошук один-до-багатьох)	70
Елементи захисту документів	70	Ідентичність особи	70
Емігрант	10	ІКАО	70
Еміграція	10	Іммігрант	11
Етнічне профілювання (профайлінг)	58	Імміграційне затримання (утримання під вартою)	32
Етнічно-вибірковий підхід	58	Імміграція	11
Європейська конвенція про права людини	58	Іноземець	12
Європейська міграційна мережа (ЕММ)	79	Інституційна розбудова	79
Європейське бюро з надання притулку	44	Інтеграція	13
Євростат	79	Інтегроване управління кордонами	82
Єдиний дозвіл	76	Інтегрований прикордонний менеджмент	82
Женевська Конвенція про статус біженців	44	Інтелектуальна міграція	76
Заборона щодо подальшого в'їзду в країну	30	Інтеркультуралізм	60
Закордонний українець	24	Кваліфікований мігрант	76
Запит стосовно здійснення реадмісії	31	Квота імміграції	13
Запитувана держава	31	Консульська посадова особа	80
Запитуюча держава	31	Консульський захист	80
Затримання (тримання під вартою)	31	Консульські функції	80
Захист	59	Контактна інтегральна схема (мікрочіп)	70
Захист персональних даних	59	Контактний пункт	83
Заява	53	Контроль на кордоні	83
Заява про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту	45	Контрольовані прикордонні райони	84
		Кордон	84
		Короткостроковий мігрант	13
		Країна громадянської належності	32

Країна попереднього постійного проживання	32	Невід’ємний	62
Країна постійного (звичайного) проживання	14	Неврегульована міграція	16
Країна походження	33	Негромадянин	17
Країна призначення	33	Недискримінація	62
Ксенофобія	60	Незаконне перетинання	85
Культурна орієнтація	61	Незаконний ввіз мігрантів	17
Культурне розмаїття	61	Нелегальна міграція	18
Легалізація (мігрантів з неврегульованим статусом)	14	Нелегальний мігрант	18
Марнування мізків (Нераціональне не використання потенціалу висококваліфікованих іммігрантів)	77	Неповнолітній	53
Масове видворення	27	Неповнолітній без супроводу	53
Масовий вплив	7	Непряма дискримінація	62
Машинозчитувана зона (МЗЗ)	71	Нетрадиційні меншини	63
Машинозчитувані паспорти/проїзні документи	71	Нонрефулмент	46
Маятникова міграція	14	Обробка персональних даних	63
Мешканці прикордонної зони	84	Основні права людини	63
Мігрант	14	Особа без громадянства	25
Мігрант з неврегульованим статусом	15	Особа, яка потребує додаткового захисту	46
Міграційна амністія	15	Офіцер зв’язку з питань імміграції	81
Міграційний профіль	16	Охорона державного кордону	85
Міжкорпоративно переведений працівник	77	Охорона державного кордону	86
Міжнародна допомога	80	Оцінка ризиків	18
Міжнародний захист	45	Палермські протоколи	19
Міжнародний мінімальний стандарт	61	Панель Східного Партнерства з питань міграції та притулку	81
Місцева інтеграція (біженців)	33	Пасажир	86
Місцевий прикордонний рух	85	Паспорт	71
Множинне громадянство	25	Паспортний документ	72
Мова ненависті	61	Паспорт ООН	72
Мультикультуралізм	62	Первинний документ	72
Найкращі практики	80	Перевищення строку перебування	19
Натуралізація	25	Перевізник	86
Національність	25	Перевірка (пошук один-до-одного)	72
Наявна кількість	16	Перекази коштів	77
Наявна кількість іммігрантів	16	Переселення (біженців)	33
		Персоналізація документів, що посвідчують особу	73
		Персональні дані	64
		Перша країна притулку	47

Підробка (незаконні зміни в документі)	73	Процедура реадмісії	35
Підробка (несанкціоноване виготовлення)	73	Пряма дискримінація	65
Підтримана міграція, Організована міграція	19	Пункт пропуску (через державний кордон)	88
План дій	81	Пункт тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства	36
Повернення	33	Пункт тимчасового розміщення біженців	48
Подорожуючий	64	Пункт тимчасового тримання	36
Полігромадянство	25	Расова дискримінація	65
Помилкова реадмісія	34	Ратифікація	36
Потік	19	Рeadмісія	37
Пошуки притулку в різних країнах	47	Регуляризація	20
Правове лімбо	34	Реінтеграція	37
Правові норми про відповідальність перевізника	86	Репатріація	37
Право на виїзд	64	Рефулмент	37
Право на повернення	64	Ризик втечі	38
Право притулку	47	Рішення про повернення	38
Приймаюча країна	34	Розбудова спроможності	79
Прикордонна зона	87	Сальдо міграції	20
Прикордонна смуга	87	Самозванець	74
Прикордонний контроль	87	Свідоцтво про народження	74
Прикордонний менеджмент	89	Свобода пересування	20
Прикордонний район	88	Сезонний працівник	77
Прикордонний трудівник	77	Сексуальна експлуатація	66
Примусова міграція	20	Система «Євродак»	81
Примусове повернення	35	Спеціальне приміщення	39
Принцип ґрунту	26	Співпадіння (в біометрії)	74
Принцип крові	26	Спільне патрулювання	88
Принцип рівноправного поводження	65	Спонсор	54
Прискорена процедура реадмісії	35	Сприяння добровільному поверненню	39
Притік мізків (Притік висококваліфікованих працівників)	77	Стандарт доказу	49
Притулок	47	Стандартна процедура реадмісії	39
Притулок (дипломатичний)	48	Статус толерантності до перебування	39
Притулок (територіальний)	48	Сторінка даних	74
Проїзний документ	73	Сумлінний подорожуючий	66
		Сфальсифікований документ	74

Тимчасовий захист	49	Фактори, які стимулюють міграційний відтік (відштовхуючі фактори)	22
Торгівля людьми	21	Фактори, які стимулюють міграційний притік (притягуючі фактори)	22
Транзит	89	ФРОНТЕКС	89
Транзитна віза	89	Циркулярна міграція	23
Транзитна країна	40	Чиста міграція	20
Транзитні біженці	50	Члени сім'ї (іноземця або особи без громадянства)	54
Третя безпечна країна	50	Чужинець	17
Трудовник-мігрант	78	Шенгенська Конвенція	90
Трудова міграція	78	Шенгенська інформаційна система (SIS)	90
Угода про спрощення оформлення віз	40	Шенгенська угода	90
Удочеріння	52	Шенгенське законодавство, Шенгенські acquis	90
Українське етнічне походження	26	Шлюб з розрахунку	55
Умови для реадмісії	40	Шукач притулку	51
Упереджене ставлення або забобони	66	Якнайкраще забезпечення інтересів дитини	51
Уповноважений з прав людини, Омбудсмен	66		
Управління кордонами	89		
Управління міграцією	22		
Управління міграційними процесами	22		

АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК (АНГЛ.)

Accelerated readmission procedure.	35	Border	84
Acquis communautaire (acquis)	79	Border area.	87
Action plan	81	Border checks.	87
Adjustment of status	11	Border control	83
Admission	82	Border crossing point	88
Adoption	52	Border management	89
Alien	17	Border region	88
Alternatives to immigration detention.	27	Border residents	84
Appeal.	56	Border strip	87
Applicant.	53	Border surveillance	85
Applicant for international protection	45	Border surveillance	86
Application	53	Border zone	84
Application for international protection	45	Boundary	84
Assimilation	56	Brain drain	75
Assisted migration	19	Brain gain	77
Assisted voluntary return	39	Brain waste.	77
Asylum	47	Breeder document.	72
Asylum (diplomatic)	48	Capacity building	79
Asylum seeker	51	Carrier.	86
Asylum shopping	47	Carrier liability law.	86
Asylum (territorial)	48	Change of status	11
Automated border control	82	Child	52
Automated exchange of data	56	Circular migration	23
Automated fingerprint identification system	67	Citizen.	24
Automated identification system	67	Citizenship	24
Best interests of the child	51	Commuting	14
Best practices	80	Conditions for readmission	40
Bias	66	Consular functions.	80
Bilateral labour migration agreements	75	Consular officer	80
Biometric data	68	Consular protection.	80
Biometric passports (also known as e-Passports)	68	Consultation point	83
Biometrics	68	Contact integrated circuit (microchip)	70
Birth certificate	74	Contactless integrated circuit (microchip)	68
Bona fide traveller	66	Contact point	83
		Counterfeit	73

Country of citizenship	32	Extradition	30
Country of destination	33	Family members	54
Country of former residence	32	Family reunification	52
Country of habitual	14	Fantasy document	69
Country of nationality	32	First country of asylum	47
Country of origin	33	Flow	19
Country of transit	40	Forced migration	20
Cultural diversity	61	Forced return	35
Cultural orientation	61	Foreign citizen	12
Data page	74	Foreigner	17
Data protection	59	Forgery	73
De facto refugees	42	Fraudulent document	74
Demography	9	Freedom of movement	20
Depersonalization	59	FRONTEX	89
Deportation	29	Frontier	84
Detention	31	Frontier worker	77
Diaspora	9	Fundamental human rights	63
Direct discrimination	65	Gaps and needs analysis	79
Discrimination	57	Gastarbeiter	75
Document No 9303	69	Geneva Convention relating to the Status of Refugees (CSR)	44
Document security features	70	Genocide	57
Dublin III Regulation	44	Globalization	8
Eastern Partnership (EaP) Panel on Migration and Asylum	81	Green border	82
Emigrant	10	Green card	57
Emigration	10	Guest worker	75
Entry ban	30	Hate crimes	59
Ethnicity	25	Hate speech	61
Ethnic profiling	58	Health	59
EU blue card	75	Host country	34
Eurodac	81	Humanitarian law	57
European Asylum Support Office (EASO)	44	Humanitarian protection	43
European Convention on Human Rights (ECHR)	58	Human trafficking	21
European Migration Network (EMN)	79	ICAO	70
Eurostat	79	Identification (search one-to-many)	70
Expatriation	30	Identity document	70
Exploitation	58	Identity of the person	70
Expulsion	28	IDPs	43
Expulsion en masse	27	Illegal crossing	85

Illegal migrant	18	Migrant accommodation center	36
Illegal migration	18	Migrant worker	78
Immigrant	11	Migration amnesty	15
Immigrant stock	16	Migration management	22
Immigration	11	Migration profile	16
Immigration detention	32	Minor	53
Immigration liaison officer (ILO)	81	Mixed flows	11
Immigration quota	13	Mixed migration	11
Implementation protocol	28	Multiculturalism	62
Impostor	74	Multiple citizenship	25
Inalienable	62	Multiple nationality	25
Indirect discrimination	62	National	24
Integrated border management	82	Nationality	24
Integration	13	Nationality (ethnic)	25
Intellectual migration	76	Naturalization	25
Interculturalism	60	Net migration	20
Internally displaced persons	43	Non-citizen	17
Internal migration	8	Non-discrimination	62
International assistance	80	Non-national	17
International minimum standard	61	Non-refoulement	46
International protection	45	Non-traditional minorities	63
Intra-corporate transferee	77	Ombudsman	66
Irregular migrant	15	Orderly migration	8
Irregular migration	16	Overstay	19
Joint patrolling	88	Palermo protocols	19
Labour migration	78	Passenger	86
Legalization (of irregular migrants)	14	Passport	71, 72
Legal limbo	34	Personal data	64
Local border traffic	85	Personal data processing	63
Local integration (of the refugees)	33	Personalization of identity documents	73
Long-term migrant	10	Person eligible for subsidiary protection	46
Lus sanguinis	26	PRADO	67
Lus soli	26	Principle of equal treatment	65
Machine Readable Passports (MRTD)	71	Protection	59
Machine readable zone (MRZ)	71	Pull factors	22
Marriage of convenience	55	Push factors	22
Mass influx	7	Racial discrimination	65
Matching (in biometrics)	74	Ratification	36
Migrant	14	Readmission	37

Readmission agreement	29	Sensitive data	57
Readmission application	31	Sexual exploitation	66
Readmission in error	34	Short-term migrant	13
Readmission procedure	35	Single permit	76
Receiving country	34	Skilled migrant	76
Refoulement	37	Smuggling of migrants	17
Refugee	41	Special premises	39
Refugee (mandate)	42	Sponsor	54
Refugee (prima facie)	42	Standard of proof	49
Refugees in orbit	42	Standard readmission procedure	39
Refugees in transit	50	Stateless person	25
Refugees sur place	42	State of nationality	32
Refugee status determination	43	State of origin	33
Regularization	20	Stock	16
Reintegration	37	Switching of status	11
Remittances	77	Temporary accommodation (reception) center	48
Removal	28	Temporary holding facility	36
Repatriation	37	Temporary protection	49
Requested state	31	Third-country national	9
Requesting state	31	Tolerated stay status	39
Resettlement (of the refugees)	33	Trafficking in human beings	21
Residence permit	69	Trafficking in person	21
Return	33	Transit	89
Return decision	38	Transit visa	89
Return migration	11	Travel document	72, 73, 71
Right of asylum	47	Traveller	64
Right to leave	64	Unaccompanied minor	53
Right to return	64	UN Laissez-passer	72
Risk analysis	18	Usual residence	14
Risk assessment	18	Verification (search one-to-one)	72
Risk of absconding	38	Visa	7
Safe country of origin	41	Visa facilitation agreement	40
Safe return	27	Voluntary return	29
Safe third country	50	Vulnerable group	56
Schengen acquis	90	Vulnerable persons	56
Schengen Agreement	90	Withdrawal of an application	52
Schengen Convention	90	Work permit	75
Schengen Information System (SIS)	90	Xenophobia	60
Seasonal worker	77		

МІЖНАРОДНА ТЕРМІНОЛОГІЯ У СФЕРІ МІГРАЦІЇ

Українсько-англійський тлумачний словник

Дизайн та верстка: Марк Канарський

Підп. до друку 10.04.2015. Формат 148x210.

Папір крейдований. Гарнітура Calibri. Друк офсетний.

Зам. #UA1-2015-131. Наклад 4500 прим.

Видавництво «Бланк-Прес»

вул. М. Раскової, 11, м. Київ, 02660, Україна

www.blankpress.com.ua

Свідоцтво про внесення до Держреєстру

серія ДК № 169 від 07.09.2000 р.